

Barnets beste vurderinger i undersøkelsesfasen

Universitetet i Stavanger

Master i barnevernsarbeid

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Institutt for sosialfag

Sara Shatri

Veileder: Wenche Hovland

UNIVERSITETET I STAVANGER

**MASTERSTUDIUM I BARNEVERN SARBEID
MASTERGRADSOPPGAVE**

SEMESTER: Vår 2024

FORFATTER / MASTERKANDIDAT: Sara Shatri

VEILEDER: Wenche Hovland

TITTEL PÅ MASTEROPPGAVE:

Norsk tittel: Barnets beste vurderinger i undersøkelsesfasen.

EVT. Engelsk tittel: Best Interests of the Child Assessments in the Investigation phase.

EMNEORD/STIKKORD:

Barnevern, undersøkelsesfasen, saksbehandlere, vurdering, barnets beste, skjønnsvurdering, kompleksitet

ANTALL SIDER: 82

Stavanger 10.06.2024

Sara Shatri

Forord

Jeg føler meg veldig heldig som har min arbeidsplass i barneverntjenesten. Dette er en meningsfull og viktig jobb. Ideen til min oppgave fikk jeg gjennom mitt eget arbeid. Vurderingen av barnets beste er et tema av stor interesse for meg innenfor det barnevernsfaglige feltet, og jeg føler meg derfor heldig som har fått muligheten til å fordype meg inn i dette. Denne masteroppgaven er sluttet på mine fem år som student ved Universitetet i Stavanger. Gjennom arbeid med denne oppgaven har jeg vært i en spennende, men krevende prosess.

I forbindelse med dette prosjektet, er det flere jeg ønsker å takke. Jeg vil starte med å takke informantene som samtykket til å være med i prosjektet, og at dere tok dere tid til intervjuet i en travel arbeidshverdag. Tusen takk for at dere bidro med deres erfaringer, tanker og kunnskap rundt oppgavens tema. Det har vært både spennende og lærerikt å snakke med dere. Jeg vil også takke mine kollegaer og ledere i Dalane barnevern, for støtte og hjelp. Uten tilrettelegging og tilpasningen fra jobb, hadde det ikke vært mulig for meg å gjennomføre denne masteren.

Jeg vil også takke mine medstudenter, men særlig Liv Ingrid som har vært min studievenn gjennom dette masterstudiet. Takk for alle gode diskusjoner og samtaler vi har hatt i denne prosessen. Jeg vil også takke mine nærmeste venner og familie for god støtte og hjelp disse månedene. Og ikke minst de som har hjulpet med gjennomlesing og språkvask.

Jeg vil også rette en stor takk til min veileder Wenche Hovland. Takk for din tilgjengelighet, ditt engasjement, all støtte og motivasjon rundt min oppgave. Også takk for alle dine gode innspill og konstruktive tilbakemeldinger i prosessen. Avslutningsvis vil jeg takke min mann, Elion. Jeg skylder deg en stor takk for din tålmodighet og all støtte du har gitt meg.

Egersund, juni 2024

Sara Shatri

Sammendrag

Barnets beste er blant annet styrket gjennom barnevernloven, Grunnloven og FNs konvensjon om barns rettigheter. Lovgivningen viser til at barnets beste skal vurderes i alle faser av en barnevernssak, og den gir føringer for hvordan barnets beste skal konkretiseres og vurderes. I denne masteroppgaven har jeg studert hva som inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelsesfasen. Problemstillingen som belyses i oppgaven er: «*Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?*».

Formålet med oppgaven har vært å få en økt forståelse rundt hvordan saksbehandlere vurderer barnets beste i undersøkelsesfasen. Barnets beste er sentralt og viktig i barneverntjenesten, men det er likevel vanskelig å komme frem til hva som er barnets beste. Det er flere forhold som inngår i barnets beste og disse forholdene må vektles og vurderes opp mot hverandre.

Utvalget består av åtte informanter fra seks barneverntjenester. Gjennom analysen av datamaterialet ble oppgavens funn identifisert i tre hovedtema: momenter i vurderingen av barnets beste, perspektiver til momentene og hva som inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering. Saksbehandlerne viste til fem momenter i vurderingen av barnets beste: barnets behov, foreldrenes fungering, relasjon og samspill mellom barn og foreldre, familiens nettverk og individuelle risikoforhold fra melder. Funnene viser videre til fem perspektiver som saksbehandlere vektlegger: barnas, foreldrenes, offentlige instanser, saksbehandlerens og melderens perspektiv. Det som inngår i saksbehandleres skjønnsvurderinger er følgende: egne holdninger og verdier, kompetanse og faglig kunnskap, taus kunnskap og bevissthet om egen livshistorie. Gjennom diskusjon ble det vist til kompleksiteten av barnets beste vurderinger. For selv om en har de tre ovennevnte hovedtemaene, er det også variasjoner og ulikheter i hvordan saksbehandlerne vektlegger temaene.

Innholdsfortegnelse

1.0 Introduksjon	7
1.1 Bakgrunn for valg av tema	7
1.2 Studiens formål	8
1.3 Problemstilling med avgrensning og begrepsavklaring	9
1.4 Tidligere forskning	10
1.4.1 Fremgangsmåte for å få oversikt over kunnskapsfronten	10
1.4.2 Momentlister om innholdet i barnets beste vurdering	11
1.4.3 Vurdering og vektning av barnets beste.....	12
1.4.4 Internasjonal tolkning av barnets beste.....	13
1.5 Oppgavens oppbygging	14
2.0 Teoretisk rammeverk	16
2.1 Barneverntjenestens undersøkelse	16
2.2 Barnets beste	17
2.2.1 Tre grunnleggende normer.....	19
2.2.2 Utviklingen av barnets beste.....	20
2.2.3 Barnets beste – en skjønnsmessig vurdering.....	22
2.3 Barnets rett til medvirkning	23
3.0 Metode	25
3.1 Forskningsdesign	25
3.2 Vitenskapelig tilnærming	25
3.3 Forforståelse	26
3.4 Datainnsamling	26
3.4.1 Metode for datainnsamling	26
3.4.2 Utvalg og rekruttering	28
3.4.3 Informanter.....	29
3.4.4 Semistrukturert intervju	29
3.4.5 Intervjuguide	30
3.4.6 Gjennomføring av intervju	30
3.5 Tematisk analyse	31
3.6 Forskningsetikk	33
3.7 Forskningsprosjektets reliabilitet og validitet	35
3.7.1 Reliabilitet.....	35
3.7.2 Validitet.....	36
3.8 Overførbarhet	36
4.0 Presentasjon av funn	37
4.1 Momenter i barnets beste	37
4.1.1 Barnets behov.....	37
4.1.2 Foreldrenes fungering	39
4.1.3 Relasjon og samspill mellom barn og foreldre	40
4.1.4 Barnets og familiens nettverk og ressurser	41

4.1.5 Individuelle risikoforhold fra melder	42
4.1.6 Oppsummering.....	42
4.2 Perspektiver til momentene i barnets beste.....	43
4.2.1 Barnets perspektiv.....	43
4.2.2 Foreldrenes perspektiv	44
4.2.3 Offentlige etaters perspektiv	45
4.2.4 Saksbehandleres perspektiv	45
4.2.5 Melders perspektiv.....	46
4.2.6 Oppsummering.....	47
4.3 Saksbehandleres skjønnsvurdering.....	47
4.3.1 Egne og andres verdier og holdninger	47
4.3.2 Kompetanse og faglig kunnskap.....	48
4.3.3 Taus kunnskap.....	50
4.3.4 Bevissthet om egen livshistorie og eget daglige liv	50
4.3.5 Oppsummering.....	51
5.0 Diskusjon	52
5.1 Momenter i barnets beste.....	53
5.2 Perspektiver til momentene	58
5.3 Saksbehandleres skjønnsvurdering.....	61
6.0 Avslutning.....	68
7.0 Litteraturliste	70
Vedlegg	76
<i>Vedlegg 1 – Godkjenning fra SIKT.....</i>	<i>76</i>
<i>Vedlegg 2 – Informasjonsskriv med samtykkeerklæring.....</i>	<i>77</i>
<i>Vedlegg 3 – Intervjuguide.....</i>	<i>81</i>

1.0 Introduksjon

1.1 Bakgrunn for valg av tema

At barneverntjenesten skal jobbe ut fra hensynet til barnets beste, kom inn i barnevernloven fra 1953. I barnevernloven fra 1992 var barnets beste plassert i tiltakskapitlet, der det skulle bli lagt «avgjørende vekt» på å finne tiltak etter barnets beste. I den nye barnevernloven fra 2021 er prinsippet om barnets beste plassert i det innledende kapitlet, sammen med andre grunnleggende prinsipper. I barnevernloven som trådte i kraft januar 2023, tydeliggjøres det at barnets beste er et overordnet prinsipp som gjelder for alt barneverntjenesten gjør, jf. bvl § 1-3. Alle barnevernstiltak skal være i tråd med barnets beste, og hensynet til barnets beste skal være førende for barnevernet.

Helsetilsynet gjennomførte i 2018 et landsdekkende tilsyn i 106 barnevernssaker, der de ble bedt om å se på kvaliteten i faglige avveininger og vurderinger. Ettersom barnets beste er barnevernlovens styrende prinsipp, var hovedmålet i tilsynet å vurdere god praksis med utgangspunkt i barnets situasjon og barnets behov (Helsetilsynet, 2019, s. 5). Det var i noen saker god praksis hvor barnets beste var i sentrum gjennom hele prosessen, og at barneverntjenesten brukte sin kompetanse til å vurdere barnets og familiens behov. Likevel ble det i mange saker avdekket store mangler når det gjelder faglige vurdering og tydelighet i beslutninger (Helsetilsynet, 2019, s. 5).

Riksrevisjonen har gjennomgått saker fra 2017 – 2020 for å se på om kompetansesatsingen i barnevernet har ført til at forvaltningspraksisen har blitt bedre. De viser til at det fremdeles er mangler i dokumentasjon av barnevernfaglige vurderinger. Riksrevisjonen (2022 – 2023, s. 9) skriver også at de finner «mangler i dokumentasjonen av hvordan barneverntjenesten har vektlagt de konkrete momentet i sin vurdering av hvilke tiltak som er til barnets beste». Når disse vurderingene ikke kommer frem, er det også vanskelig å se hvordan barnets synspunkt er vektlagt og om barnet generelt har fått medvirke (Riksrevisjonen dokument 3:5, 2022 – 2023, s. 9).

Martnes (2021, s. 350) har analysert EMD og Høyesteretts dommer og disse har avdekket variasjoner av hvordan barnets beste anvendes. Selv om barnets beste skal behandles som et grunnleggende element i alle saker om barn, kommer det frem at det i mange saker ikke er like tydelig hva som ligger til grunn for en barnets beste vurdering. I internasjonal rett, som

EMD har lagt til grunn, er det enighet om at barnets beste skal være grunnleggende (Martnes, 2021, s. 357).

Det står tydelig i loven at barneverntjenesten skal vurdere barnets beste i alle avgjørelser som omhandler barnet. Videre er begrepet svært vidt og må vurderes individuelt. Barnets beste er det grunnleggende prinsippet som barneverntjenesten skal jobbe etter. Likevel er det komplisert og variabelt hvordan beslutningstakere vurderer barnets beste. Dette er en av grunnene til at jeg ønsket å gå inn i temaet om barnets beste vurderinger. Barnets beste er sentralt og viktig i barneverntjenesten, men likevel utfordrende og vanskelig å komme frem til hva som er barnets beste. I tråd med at søkelyset mot barnets beste har økt (Barne- og familiedepartementet, 2022), har også min interesse for dette fagfeltet økt. Jeg ønsket derfor å gå i dybden på barnets beste og å få identifisert hva som inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger.

1.2 Studiens formål

I masteroppgaven vil det være et formål å rette søkelys på, og tilegne meg mer kunnskap om barnets beste vurderinger. Oppgavens tema er barnets beste vurderinger i barneverntjenesten. Forskningen viser at barneverntjenester blir kritisert for mangelfull identifisering av beslutningsgrunnlaget (NOU 2023:7, s. 150). Det vises videre til at informasjonen og dokumentasjonen på hvordan beslutningstakere vurderer barnets beste er sparsomt, og videre til at det er manglende forskning på feltet (NOU 2023:7, s. 150). Jeg ønsker derfor å implementere min studie for å forsøke og å finne ut hva som inngår i saksbehandleres vurdering av barnets beste, inn i undersøkelsesfasen. For at ansatte i barneverntjenesten skal få mer kunnskap om selve vurderingsgrunnlaget til barnets beste, må dette identifiseres, noe denne studien kan bidra til økt kunnskap om.

Jeg ønsker å belyse og tilføre kunnskap om vurderingsgrunnlaget til barnets beste, slik at det kan skape ny forståelse og innsikt i dette temaet. Videre håper jeg at denne oppgaven kan bidra til å gi en økt forståelse for kompleksiteten til dette temaet, og de mange og utfordrende vurderingene knyttet til barnets beste.

1.3 Problemstilling med avgrensning og begrepsavklaring

Jeg har formulert følgende overordnede problemstilling:

«Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?»

I denne oppgaven ønsker jeg å se nærmere på hva som inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelsen av en barnevernssak. En barnevernssak består av flere faser: melding, undersøkelse og tiltak, og jeg har valgt å avgrense til undersøkelsesfasen. I undersøkelsen kommer barnets beste vurderinger klarest frem fordi det er her familiens problemområder blir identifisert, hvilke risikoforhold familien kan leve under og om foreldre kan imøtekomme de behov barnet har. Dette kan også ses opp mot tidlig innsats, at desto bedre kartlegging og treff av tiltak, desto bedre resultat. Barnets beste er sentralt i alle deler av en barnevernssak, men undersøkelsen danner grunnlag for videre arbeid. Derfor ble det gjort denne avgrensningen.

Flere av studiene (NOU 2023:7; Martnes, 2021; GK nr. 14, 2013) gjør en teoretisk drøfting av barnets beste vurderinger, men i denne oppgaven vil jeg få frem perspektivet til saksbehandlerne selv, hvordan saksbehandlerne sier at de gjør vurderingene. Saksbehandlerne gjør barnets beste vurderinger stadig, og jeg har valgt denne vinklingen fordi jeg ønsker å studere hvordan de viser til hva som inngår i vurderingen av barnets beste. Det vil være interessant og se på hvilke momenter saksbehandlere tar med i disse vurderingene for å identifisere barnets beste, og om de opplever at dette er vanskelig og hva som eventuelt er med på å påvirke vurderingene.

Dette vil jeg gjøre gjennom intervjuer med saksbehandlere fra ulike kommunale barneverntjenester. Det blir i dag brukt forskjellige begreper om de ansatte i barneverntjenesten slik som saksbehandler, barnevernkonsulent og kontaktperson. Ettersom saksbehandler er betegnelsen som er mest etablert i språket, er det dette som vil bli benyttet i denne oppgaven.

Videre har jeg ut ifra problemstillingen formulert tre forskningsspørsmål:

- *Hvilke momenter legger saksbehandlere i en barnets beste vurdering?*
- *Hvilke perspektiver inngår i informasjon om barnets beste?*
- *Hva inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste?*

Barnevernet i Norge omfatter både kommunale og statlige barneverntjenester. Jeg har valgt å avgrense til de kommunale barneverntjenestene, da de er i direkte arbeid med utsatte barn og unge i deres familier. For å svare på problemstillingen ville jeg få kunnskap fra de som daglig gjør barnets beste vurderinger nært til barn, unge og deres foreldre.

1.4 Tidligere forskning

1.4.1 Fremgangsmåte for å få oversikt over kunnskapsfronten

Hellevik (2003, s. 17) skriver at det er hensiktsmessig å få kunnskap om tidligere forskning for å få en større forståelse om temaet som en studerer. Jeg har foretatt litteratursøk sammen med en bibliotekar ved UiS for å gjøre valide søk. Her har jeg foretatt et systematisk søk i relevante databaser som Academic Search Premier, Oria og Idunn som er anbefalte databaser for det fagområdet studien er innenfor. I søkene brukte jeg kombinasjonen av søkeordene: «barnets beste», «vurdering», «vurdering av barnets beste i barnevern», «the best interest of the child», «the child's best interest in child welfare», «assessment».

Inkluderingskriteriene var at artiklene eller lærebøkene var utgitt i årene 2014 – 2024, og at artiklene var fagfellevurderte. Jeg brukte også ord som: «prossesing fase», «undersøkelsesfasen» og «helhetsvurdering», men de ble fjernet da de ikke ga relevante treff. Det ble også brukt snøballmetoden, som handler om at en går inn i referanselisten til en allerede kjent bok eller artikkel og på den måten finner frem til andre relevante kilder (Dalland, 2020, s. 151). Et søk i Idunn på «vurdering av barnets beste i barnevern» kom det opp 81 treff. Jeg leste overskrifter og sammendrag, men tok ut et bokkapittel (Martnes, 2021) og en artikkel (Köhler – Olsen, 2022). Ved et annet søk på Oria med søkeordene «the child's best interest in child welfare» fant jeg frem til to artikler, (Luhamaa et. al., 2022) og (Skivenes & Sørtdal, 2018). Gjennom snøballmetoden kom jeg frem til Generell kommentar nr. 14 i Martnes (2021) og NOU 2023:7 fant jeg ved å søke på Stortingets nettsider. Disse ble valgt for å vise til relevant innhold som kan bidra i diskusjonen for å få et større søkelys på oppgavens problemstilling.

Etter søkene ble gjennomført, vil jeg nå oppsummere kunnskapsfronten om barnets beste. Det vil bli presentert i tre deler: momentlister om innholdet av barnets beste, vurdering og vektning av barnets beste og internasjonal tolkning av barnets beste.

1.4.2 Momentlister om innholdet i barnets beste vurdering

FNs barnekomité (GK, nr. 14, 2013, s. 3) har kommet med følgende momenter for å konkretisere barnets beste:

- Barnets synspunkter
- Barnets identitet
- Bevaring av familiemiljøet og opprettholdelse av relasjoner
- Omsorg, beskyttelse og sikkerhet for barnet
- Sårbarhetssituasjonen
- Barnets rett til helse
- Barnets rett til utdanning

«Konseptet om til barnets beste har som mål å sikre både full og effektiv utnyttelse av alle de rettigheter som anerkjennes i konvensjonen og den helhetlige utviklingen av barnet» (GK nr. 14, 2013, s. 3). FNs barnekomité skriver at det i barnets beste vurderinger, også viser til konvensjonens øvrige rettigheter som barnets rett til familieliv, barnets rett til helse og barnets rett til utvikling. Videre fremhever komiteen at barnets beste både består av å vurdere de relevante momentene, og deretter veie de ulike momentene opp mot hverandre. I alvorlige saker kan eksempelvis en barnets beste vurdering gå foran barnets rett til familieliv, og at barnet da blir flyttet fra sin opprinnelige familie (GK nr. 14, 2013, s. 3)

NOU 2023:7 foreslår at det i barnevernsloven § 1-3, kommer en momentliste med de viktigste vurderingstemaene. Dette for å tydeliggjøre hvilke hensyn som skal vurderes ved beslutninger om barnet. Dersom det hadde kommet inn i loven ville det gi tydelige og like føringer til beslutningstakere på alle nivå og områder i barnevernssystemet, samtidig som det også gir føringer til aktuelle instanser rundt barneverntjenesten. Utvalget skriver at det også ville gagnet foreldre og barn, i form av at de enkelt kan gjøre seg kjent med hva som vurderes og for alle i samfunnet som kan gjøre seg kjent med vurderingstemaene (NOU 2023:7, s. 150).

NOU 2023: 7 (s. 160) skriver videre at det er flere ulike kilder som skriver om forslag til hvordan barnets beste skal forstås og hvilke momenter som er relevante. Blant annet forarbeidene til barnevernsloven, Generell Kommentar nr. 14, EMDs og Høyesteretts praksis knyttet til ulike spørsmål. Det er vide fullmakter til å definere innholdet om barnets beste etter bvl § 1-3, samt de ulike kildene om hvordan barnets beste skal vurderes (NOU 2023:7, s.

160). NOU 2023:7 (s. 161 – 162) kommer med følgende forslag om momentliste til barnets beste:

- Barnets behov for omsorg, beskyttelse og sikkerhet
- Barnets identitet og utvikling av sin egenart
- Barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn
- Barnets familie og stabile relasjoner til nære voksne
- Barnets særskilte sårbarhetsfaktor
- Barnets rett til kontinuitet og et trygt og tilpasset omsorgsmiljø
- Barnets sosiale situasjon, helse, utdanning og fremtidsutsikter.

1.4.3 Vurdering og vektning av barnets beste

Köhler-Olsen (2022) sin artikkel «*Med mål om et bedre barnevern*» skriver om formålene som lå til grunn for forslagene til ny barnevernlov. Barns rettssikkerhet har blitt styrket gjennom kapittel 1 i loven, med bestemmelser som fremmer barnets rettigheter. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle handlinger og avgjørelser omkring et barn, jf. bvl §1-3. Barns rett til medvirkning er nedfelt i bvl § 1-4, og det er også blitt presisert at barnets mening er sentralt i vurderingen av barnets beste, jf. bvl § 1-3. Det blir også understreket av departementet at barnets etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn, skal være med i vurderingen av barnets beste. Selv om retten til respekt for familieliv og barns rett til omsorg og beskyttelse blir lovfestet etter BK artikkel 3 og 19, blir det likevel presisert at barnets beste skal være lovens mest sentrale hensyn. Det skal tas med som momenter i vurderingen av barnets beste (Köhler-Olsen, 2022).

I Martnes (2021) sin bok om barnets beste, har hun et eget kapittel om «*vurderingen og vektningen av hva som er i barnets beste interesser*». Martnes (2021, s. 201) skriver blant annet om hva som tjener barnets interesser best. I BK artikkel 3 nr.1 skal det vurderes hva som er i «the best interests of the child» og av EMD er det slått fast at «in all decisions concerning children, their best interests are of paramount importance». I den norske oversettelsen av BK står det at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn. Det samme står også i BK artikkel 3, nr. 1. Den norske versjonen har med begrepet «hensynet», men ikke «interesser». Ordlyden mangler derfor en nyanse. Martnes (2021, s. 202) skriver at interesser handler om «*faktiske eller forestilte behov som søkes tilfredsstilt*», og at det på vurderingssiden av barnets beste er barnets interesser som må vektes og vurderes. Det er også en sammenheng mellom

interesser og rettigheter, at rettigheter skal ivareta interessene som enkeltindivider har. Likevel er det ikke nok å vurdere hva som er bra for barnet eller hva som er i dets interesser. Spørsmålet en må stille seg ved vurderinger er: «*hvilke av løsningene som best tjener barnets interesser?*» (Martnes, 2021, s. 204).

Både interesser og rettigheter må tas med i vurderingen av barnets beste. Dersom en rettighet kommer til anvendelse, vil den gi føringer på vurderings- og avveiningssiden på barnets beste (Martnes, 2021, s. 204). Videre skriver Martnes (2021, s. 205) om Barnekomitéens momenter (GK nr. 14), og at det derfor er tre elementer som kan vektlegges i vurderingen: rettigheter, interesser og momenter. Det kommer det også frem at ikke alle momenter er relevant i alle saker. Fokuset bør likevel være barnets interesser, og vurderes individuelt i hver sak (Martnes, 2021, s. 208). Martnes (2021, s. 217) påpeker også viktigheten av at barnet skal få medvirke om egne interesser. Barnets alder og modenhet innvirker også på barnets interesser og på vurderingen av vektingen av barnets beste (Martnes, 2021, s. 223). Barns rett til å bli hørt og barns rett til en helhetlig utvikling er to rettigheter som er sentrale i vurderingen og vektingen av barnets beste (Martnes, 2021, s. 276).

1.4.4 Internasjonal tolkning av barnets beste

Luhamaa et. al. (2022) viser til hvordan barnets beste blir systematisert og kartlagt i barnevernlovgivningen i 44 forskjellige høyinntektsland. Gjennomgangen er basert på 44 land sine momenter i barnets beste vurdering, men at det særlig er ni temaer som går igjen. Disse er:

- Barnets fremtid
- Barnets identitet
- Barnets behov
- Barnets mening
- Relasjoner
- Foreldrenes perspektiv
- Beskyttelse og sikkerhet
- Kontinuitet / stabilitet
- Vekt og prosedyrer

Skivenes & Sørtdal (2018, s. 59) har gjennomgått hvordan regjeringer i 14 høyinntektsland tolket barnets beste i lovgivningen og instruerer beslutningstakere. Funnene i artikkelen viser

til at det er ulik forståelse i de 14 landene av prinsippet om barnets beste, og forskjeller i hvordan regjeringen delegerer beslutningstakeren til utøvelse av skjønn. Alle landene har henvisninger til vekting, tidslinjer og / eller prosedyrekrav. Det er likevel klare skiller mellom lovfortolkningene av prinsippet om barnets beste (Skivenes & Sørdsal, 2018, s. 76). Dette viser til forskjellen på hva som anses som viktig for barn på tvers av barnevernssystemer. Det kommer frem at bare deler av anbefalingene fra barnekomiteen er inkludert, men dette kan skyldes at momentlisten ikke ble publisert før i 2013 (Skivenes & Sørdsal, 2018, s. 82 – 83). Et annet funn som er presentert i artikkelen er variasjonen av skjønnsmessig autoritet. I land med svakt skjønn vil det være flere likheter mellom beslutningstakere på viktige vurderinger. Det kommer det frem at implementeringen av barns rettigheter på tvers av land fremdeles har en lang vei å gå (Skivenes & Sørdsal, 2018, s. 83).

Gjennomgangen av tidligere forskning har tatt for seg momentlister, vurdering og vekting av barnets beste og andre lands tolkning av barnets beste. Det ble identifisert at det er kommet flere spesifiseringer av barnets beste, ved hjelp av ulike momentlister. Likevel er ikke listene uttømmende, og ikke alle momenter vil være like relevante i alle saker. I flere land er det momentlister til loven, og det er også blitt vist til ni momenter som går igjen. Et annet funn er at momentene må vektas og vurderes sammen med barnets interesser og barnets rettigheter.

1.5 Oppgavens oppbygging

Denne oppgaven har 6 kapitler. I første kapittel har jeg redegjort for bakgrunn for valg av mitt tema «vurdering av barnets beste i undersøkelsesfasen». Videre har jeg skrevet om tidligere forskning på temaet, formålet med studien og presentert problemstillingen min.

Avslutningsvis viste jeg til avgrensning for studien, og jeg vil nå presentere oppgavens videre oppbygging:

Kapittel 2 inneholder en presentasjon av det teoretiske rammeverket som oppgaven bygger på. Her vil jeg redegjøre for kunnskapsgrunnlaget og deretter relevant teori som senere vil bli brukt til å drøfte oppgavens problemstilling.

Kapittel 3 er metodekapittelet hvor jeg systematisk gjennomgår den metodiske fremgangsmåten som er brukt i denne oppgaven.

Kapittel 4 er en presentasjon av funn. I dette kapitlet viser jeg til sitater fra intervjuene og presenterer funn i tre deler: momenter i barnets beste, perspektiver til momentene og hva som inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering.

Kapittel 5 inneholder diskusjonskapitlet. Her vil jeg trekke frem oppgavens funn og drøfte dette opp mot tidligere forskning og teori for å skape en diskusjon, og for å belyse oppgavens problemstilling.

Kapittel 6 er siste kapittel og avslutningen av studien. Her vil jeg oppsummere og trekke frem de viktigste poengene. Dette vil være mine hovedfunn opp mot problemstillingen. Til slutt i oppgaven vil litteraturliste og vedleggene bli presentert.

2.0 Teoretisk rammeverk

I dette kapitlet vil jeg presentere relevant teori som er sentral for oppgavens problemstilling. Teorigrunnlaget om barnets beste er anvendt for å lage intervjuguiden og for å informere funnene. Induktiv tilnærming handler om at forskere samler data uten en forhåndsbestemt teori, og gjennom analysen av dataene identifiseres mønstre, temaer og sammenhenger (Thagaard, 2018, s. 153). Deduktiv tilnærming innebærer å teste allerede eksisterende teorier og at data samles inn for gjennom ulike metoder for å teste hypotesene (Thagaard, 2018, s. 154). En induktiv tilnærming er valgt fordi det gir muligheter til å utvikle teorier basert på observasjon og data som samles inn uten forutgående hypoteser. Den induktive tilnærmingen gjør det mulig å få en dypere forståelse av de komplekse aspektene ved vurderingen av barnet beste. Jeg hadde likevel med meg den deduktive tilnærmingen da jeg i forkant av intervjuene hadde et utgangspunkt i teorien av barnets beste. Dette for å sette meg inn i teamet for å øke kvaliteten på intervjuene, og for å sikre at intervjuguiden inneholdt relevante spørsmål.

Som del av det teoretiske rammeverket vil jeg beskrive konteksten for barnets beste vurderinger i denne oppgaven. Først vil jeg gjennomgå barneverntjenestens undersøkelse. Etersom barnets beste vurderinger er hovedtema i min oppgave, vil det teoretiske rammeverket i størst grad omhandle barnets beste. Barnets rett til medvirkning henger nært sammen med barnets beste, jf. bvl § 1-3, og derfor vil jeg også avslutningsvis gå nærmere inn på dette.

2.1 Barneverntjenestens undersøkelse

Barnevernlovens formål er å *«sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid»*, jf. bvl § 1-1. Barneverntjenesten har et spesielt mandat knyttet til å iverksette tiltak når omsorgssituasjonen til et barn ikke er tilfredsstillende (Nordby & Halså, 2020, s. 11). Barneverntjenesten skal gjennomføre undersøkelse og kartlegge om *«det er rimelig grunn til å anta»* at det er forhold som gir grunnlag for å iverksette tiltak etter loven, jf. bvl § 2-2. Kravet om inngrepet må derfor være forankret i loven for å beskytte deres rettigheter. Her er det barnets rett til tiltak som gir både omsorg og beskytter barnet (Köhler-Olsen & Bie, 2024). Undersøkelsen skal gjøres *«systematisk og grundig nok»* for å avdekke om det er nødvendig å sette inn tiltak. Videre skal undersøkelsen være *«så skånsom»* som mulig, for å sikre at undersøkelsen ikke er et for stor inngripen i familiens rett til privatliv og familieliv.

Köhler – Olsen & Bie (2024) påpeker at Grunnlovens § 102 om enhvers rett til respekt for sitt privatliv og familieliv og § 104 om barnets menneskerettigheter er sentrale rettslige rammer for barnevernets arbeid, også undersøkelsesarbeidet. FNs konvensjon om barnets rettigheter (BK), Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) og rettspraksis fra den europeiske menneskerettighetsdomstol (EMD) har også stor betydning for barneverntjenestens arbeid. Flere av de mest sentrale bestemmelsene i Grunnloven, barnekonvensjonen og EMK er derfor nedfelt i barnevernsloven kapittel 1 for å vise til viktigheten av prinsippene. Undersøkelsesarbeidet styres av disse bestemmelsene (Köhler – Olsen & Bie, 2024).

Köhler-Olsen & Bie (2024) hevder at etter at det er åpnet en undersøkelsessak, tar barneverntjenesten vanligvis først kontakt med familien og innhenter informasjon via samtaler og hjemmebesøk. Det vil også i mange saker være nødvendig å innhente informasjon fra andre instanser. Forsvarlighetskravet er hjemlet i barnevernsloven § 1-7 og krever at barneverntjenestens saksbehandling, tiltak og tjenester er forsvarlige. Köhler – Olsen & Bie (2024) hevder videre at for å sikre forsvarlig avgjørelsesgrunnlag, må barneverntjenesten dokumentere vurderingene og avveiningene som er gjort både av barnets og foreldrenes interesser og behov (Prop. 133 L, 2020 – 2021). NOU 2016:16 (s. 62) skriver at barnets beste kan realiseres ved at de som skal fatte beslutninger etter barnevernloven, har god faglig kompetanse.

2.2 Barnets beste

Barnets beste er slått fast som ett av fire overordnede prinsipper i barnekonvensjonen og det er en grunnsten i både Grunnloven, barnevernloven og andre lover som berører barn (NOU 2023:7, s. 149). De tre andre prinsippene er retten til ikke – diskriminering, jf. BK artikkel 2, retten til liv overlevelse og utvikling, jf. BK artikkel 6 og retten til å bli hørt, jf. BK artikkel 12 (NOU 2016:16, s. 48). I «*alle avgjørelser*» som handler om barnet, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn, jf. bvl § 1-3. Barns rett til å bli hørt henger nært sammen med artikkel 3 om barnets beste, da barnets synspunkter må tas med i vurderingene på hva som er barnets beste (Sandberg, 2020. s. 101). Dette vil jeg komme tilbake til i punkt 2.3 om barns rett til medvirkning.

Prinsippet om barnets beste kommer frem i BK artikkel 3, Grunnloven §104 andre ledd og banelova § 48, og ordlyden er sammenfallende i disse tre (Prop. 133 L, 2020 – 2021). NOU

2016: 16 (s. 47) viser til at barnets beste er det mest sentrale begrepet i barnekonvensjonen. BK artikkel 3 om barnets beste eller «in the best interest of the child», som formuleringen er på engelsk, viser til at det er det barnet trenger mest som skal ha avgjørende betydningen når en må velge mellom ulike alternativer (Gjedrem, 2018, s. 64). Formålet med denne artikkelen «er å sikre både full og effektiv utnyttelse av de rettighetene som er nedfelt i barnekonvensjonen, og en helhetlig utvikling av barnet» (NOU 2016:16, s. 48). EMK har ingen uttrykkelig bestemmelse om barnets beste, men det har likevel stor betydning i saker om barn (NOU 2016: 16, s. 47). I menneskerettighetene er barnets beste et grunnleggende hensyn i saker som berører barn, mens i barnevernssaker er barnets beste ofte det avgjørende hensynet (NOU 2016:16, s. 52).

Barnets beste er et overordnet hensyn som ikke skal vurderes på like linje med andre hensyn (Köhler – Olsen & Bie, 2024). I undersøkelsesfasen vil hensynet til barnets beste være veiledende for barneverntjenesten. Barnets beste skal være et hensyn når en skal vurdere om det er behov for tiltak og eventuelt hvilke tiltak. Det vil videre ha betydning for hvor grundig en skal undersøke (Köhler – Olsen & Bie, 2024). Prinsippet om barnets beste skal være med å sikre at beslutninger og handlinger der barn er involvert, «skal tas på grunnlag av (kunnskapen om) hva som er til det beste for barnet» (Gjedrem, 2018, s. 64).

I vurderinger av barnets beste i saker etter barnevernloven er det en helhetsvurdering av barnets situasjon. Større grad av medvirkning fra barn vil føre til at en sikrer at beslutninger og avgjørelser er til barnets beste. Köhler – Olsen & Bie (2024) forklarer at det også har vært flere avgjørelser i EMD som har vist til og anvendt prinsippet om barnets beste. Domstolene begrunner dette med at prinsippet om barnets beste er et internasjonalt rettsprinsipp og derfor en sedvanerett som EMD er forpliktet til å ta med som en rettskilde i avgjørelser som berører barn (Köhler – Olsen & Bie, 2024).

Haugli (2020, s. 56) påpeker at barnets beste har ingen definisjon. Begrepet skal brukes til alle barn, i alle aldre og over hele landet, og begrepet er dynamisk, som viser til at det ikke har noe entydig innhold (Haugli, 2020, s. 56). Det finnes flere momentlister for å konkretisere barnets beste. Jeg har tidligere nevnt to av momentlistene: GK nr. 14 (2013) og NOU 2023:7. I Prop. 133L (2020 – 2021, s. 83-84) trekker de frem 6 punkter som er nesten helt lik som barnekomitéen sin momentliste. NOU (2016, s. 271) konkretiserer også barnets beste med syv punkter. Denne nevner ikke barnets medvirkning. Høyesterett har uttalt at de i saker har lagt

stor vekt på barnekomitéens konkretisering av begrepet om barnets beste (HR – 2020-661-S avsnitt 80).

I Prop. 106L (2012 – 2013, s. 83) skriver Barne-, like-stillings- og inkluderingsdepartementet (BLD) at barnets beste skal være grunnregelen for alt arbeid i barnevern. For å vite hvordan en skal vurdere barnets beste, må man bruke kunnskap om barns behov generelt, men også konkret kunnskap om barnet saken gjelder, og situasjonen som det enkelte barn lever i (Helsetilsynet, 2019, s. 128). Videre skriver helsetilsynet (2019, s. 128) at det er god praksis dersom det kommer frem av dokumentene at vurdering av barnets beste har vært med i hele undersøkelsesfasen.

FNs barnekomité (GK nr. 14, 2013, s. 4) hevder at barnets beste er et tredelt konsept: en selvstendig rettighet, et grunnleggende, fortolkende juridisk prinsipp og en prosedyreregulering. At barnets beste er en selvstendig rettighet handler om at barn har rett til å få sitt beste vurdert og sett på som et grunnleggende hensyn når interesser blir vurdert i avgjørelser i saker som gjelder barn. Dersom en juridisk bestemmelse er åpen for forskjellige tolkninger, skal tolkningen som er til barnets beste tolkes. At barnets beste er en prosedyreregulering handler om at når et vedtak fattes rundt et barn, må en vurdere mulige konsekvenser for barnet det gjelder (GK nr. 14, 2013, s. 4).

2.2.1 Tre grunnleggende normer

I barneverntjenesten har man tre grunnleggende normer: prinsippet om barnets beste, mildeste inngreps prinsipp og det biologiske prinsipp (Netland, 2020, s. 49 – 50). De tre prinsippene regnes som grunnleggende, men der barnets beste regnes som førsteprinsipp og de to andre som hjelpeprinsipp. De to hjelpeprinsippene er utledet av barnets beste, da de sier noe om hva som er til barnets beste (Netland, 2020, s. 56). Eide (2020, s. 131) påpeker at dette er en verditriangel. Selv om hjelpeprinsippene kan gjøre det lettere å finne ut hva som er til barnets beste i ulike situasjoner, er det også store konfliktpotensial mellom de tre prinsippene og andre handlingsregler som barnevernet arbeider etter. Disse handlingsreglene kan være andre prinsipper, lover, regler og ulike praksiser (Netland, 2020, s. 56). Eide (2020, s. 125) påpeker videre at der barnets beste havner i konflikt med andre «*tungtveiende hensyn*», har barnets beste forrang.

FNs barnekomité (GK nr. 14, 2013, s. 10) forklarer også at mulige konflikter må løses fra sak til sak, der interessene til involverte parter må balanseres og et passende kompromiss må inngås. Det er beslutningstakere som må analysere og veie rettighetene til de berørte, men større vekt festes til det som er barnets beste. Dette da barnet har rett til å få sitt beste vurdert som et grunnleggende hensyn, og det innebærer at barnets interesser skal få høy prioritet (GK nr. 14, 2013, s. 10). Til slutt er det barnevernet og beslutningsorganer som bestemmer hva som er barnets beste, når det handler om valg av tiltak etter barnevernloven (Eide, 2020, s. 130).

Mildeste inngreps prinsipp er nedfelt i barnevernloven § 1-5 andre ledd, der det kommer frem at tiltak fra barneverntjenesten ikke skal være mer inngripende enn nødvendig. Köhler – Olsen & Bie (2024) viser til at mildeste inngreps prinsipp ikke må tolkes sånn at «*det er til hinder for at det blir satt inn mer inngripende tiltak når det er nødvendig for å ivareta barnets rettigheter, herunder hensynet til barnets beste*». Dette handler om at dersom en ser at det er nødvendig med tiltak etter bvl § 2-2, må ikke hensynet til minste inngreps veie over. Men barneverntjenesten må da vurdere om det vil være til barnets beste at tiltakene blir satt inn. Det biologiske prinsipp handler om at tilknytning til barns biologiske foreldre er et gode og det beste for barnet. Dersom det er mulig skal saken løses i biologisk familie (Netland, 2020, s. 50).

2.2.2 Utviklingen av barnets beste

Verdier og begreper er hele tiden i bevegelse (Eide, 2020, s. 121). Prinsippet om barnets beste stod sentralt allerede da «Erklæringen om Barnets Rettigheter» av FN i 1959. I FNs konvensjon om barns rettigheter i 1989 ble barnets beste et grunnleggende prinsipp gjennom hele konvensjonen (Gjedrem, 2018, s. 64).

Eide (2020, s. 122) hevder at selv om begrepet om barnets beste ikke kom i loven før 1953, er det sentralt i hele barnevernets historie. Før dette het den første barnevernloven «Vergerådsloven», og den trådte i kraft i 1900 (Eide, 2020, s. 122). Blant annet betyr «vergeråd» og «å verge» å forsvare eller verne. Når dette ble brukt, var intensjonen å verge barn og unge. Senere i 1953 ble begrepet «å verne» brukt istedenfor å verge. Når foreldrene ikke verner om barnet, eller at foreldrene selv utsetter barnet for alvorlig risiko og skade, skulle vergerådet gripe inn for å verne og hjelpe barnet (Eide, 2020, s. 123).

I barnevernloven fra 1953 § 17 stod det at: «*Når helse- og sosialstyret skal avgjøre hvilke åtgjerder som skal tas, skal det holde seg barnets beste for øye*». I barnevernloven fra 1992 har barnets beste formålets karakter. Barnets beste er her nedfelt i tiltakskapitlet i § 4-1, hvor det skal legges «*avgjørende vekt*» på å finne tiltak som er til barnets beste. Det konkretiseres også i loven at stabil og god voksenkontakt og stabilitet i omsorgen er til barnets beste (Eide, 2020, s. 123), men likevel ble det ikke konkretisert hva som legges i begrepet (Gjedrem, 2018, s. 64). Prinsippet om barnets beste ble derfor tydeliggjort og styrket i barnevernloven av 1992 sammenlignet med barnevernloven av 1953 (Gjedrem, 2018, s. 64). I barnevernloven fra 2021 er hensynet nå plassert i det innledende kapitlet, sammen med andre grunnleggende hensyn. Dette for å tydeliggjøre at barnets beste skal vurderes i alle ledd i en barnevernssak, jf. bvl §1-3. I loven fra 1992 stod det i lovteksten om barnets beste at det skal vektlegges å gi barnet «*stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen*», jf. bvl 1992 § 4-1. I den nye barnevernloven er dette tatt bort, og departementet begrunner dette med at en ikke skal fremheve enkelte momenter som er relevant for bare deler av saksganger (NOU 2023:7, s. 151).

Gjedrem (2018, s. 73) forklarer utviklingen av barnets beste begrepet med tre ulike perspektiver på barn og barndom. Fra 1950 – tallet ble de voksne og deres omsorgsfunksjoner vektlagt. Det første perspektivet handlet om at det biologiske prinsippet sto sterkt, og at det var foreldrene og samfunnet som definerte barns beste med egne interesser (Gjedrem, 2018, s. 73). Etter hvert ble relasjonen mellom barn og foreldre viktig, og tilknytning ble et sentralt begrep. Dette var det andre perspektivet, som vektla at barnets beste er dersom kvaliteten på relasjonen er trygg og god. Foreldrene må her tilrettelegge for at barnet kan få en positiv utvikling. Dersom foreldrene ikke klarer det vil det være til barnets beste å bytte omsorgsbasis til noen som kan gi barn god og trygg tilknytning (Gjedrem, 2018, s. 73 – 74).

Det siste perspektivet har størst fokus på barn og hva barnet trenger, på barn som aktør og deres rettigheter og at barnets beste har tidligere blitt definert mye tydeligere (Gjedrem, 2018, s. 73 – 74). De tre perspektivene viser til betydningen av trygghet, stabilitet, kjærlighet og omsorg for barn under oppveksten. Mens det i det siste perspektivet blir vektlagt betydningen av tilknytning og utviklingsstøtte, det biologiske prinsipp og barns selvstendighet (Gjedrem, 2018, s. 74).

I Prop. 106 L (2012 – 2013) påpekte departementet at barnets beste fremdeles skal baseres på disse faglige prinsippene: mildeste effektive inngrep, biologiske bånd, barnets medvirkning og tilknytning- og relasjonskvalitet. Tilknytning- og relasjonskvalitet kom på bakgrunn av NOU 2012:5. Departementet nevnte i proposisjonen at en ville vurdere og eventuelt vise til hvordan barnets beste vurderinger kunne presiseres ytterligere i loven (NOU 2023: 7, s. 157 – 158). Konklusjonen av arbeidet var at i NOU 2016:16 ble det foreslått en momentliste og at barnets beste skulle tydeliggjøres som et overordnet prinsipp, i alle handlinger og avgjørelser om et barn. De fire prinsippene som nevnt i dette avsnittet, ble ikke tatt med i momentlisten, da de mente at vurderingen må baseres på en bredere og mer sammensatt momentliste (NOU 2023:7 s. 158).

2.2.3 Barnets beste – en skjønnsmessig vurdering

Rysst (2020, s. 90) viser til at forståelsen av barnets beste handler blant annet om hva omsorgssvikt er, uforsvarlig omsorg og hva som er skadelig for barn. Hvordan en vurderer dette er basert på kunnskap og skjønn. Barnevernsarbeidernes skjønn blir både formet gjennom utdanningen, men også gjennom påvirkning av kollegaer på arbeidsplassen (Rysst, 2020, s. 90). Som nevnt tidligere skriver også NOU 2023:7 (s. 150) at barnets beste er en skjønnsmessig vurdering, og at beslutningsorganene har fullmakt til å utøve skjønn. Skjønnsutøvelsen påvirkes av beslutningstakers personlige verdisyn og utenomrettslige forhold (NOU 2023:7, s. 150).

I artikkelen til Heggen & Dahl (2017) påpeker de at erfaringsbasert kunnskap i egen barneverntjenesten har mye å si på hvordan sakene blir behandlet. Videre påpeker de at interne oppfatningene og ressursene spiller en viktig rolle for barnevernsarbeidet enn det kunnskapsgrunnlaget en fikk fra utdanning og forskning (Heggen & Dahl, 2017, s. 80). Der eksisterer ulik praksis i de ulike barneverntjenestene, noe som betyr at bruk av personlig skjønn må forekomme i tolkning av regler, lover og situasjoner (Rysst, 2020, s. 91). Videre hevder Rysst (2020, s. 91) at barnevernsarbeideres beslutninger blir påvirket av verdivalg, og at det personavhengige skjønnnet kan være med å styrke gode beslutninger av barnets beste.

NOU 2023:7 (s. 154) viser til fire tiltak for å minimere feil og støtte opp om god skjønnbruk. Dette er lovpålagte instruksjoner, strukturelle tiltak, retningslinjer og andre beslutningsverktøy som momentlister. Ved vurderingen av barnets beste påpeker FN's barnekomité (GK nr. 14, 2013, s. 11) to viktige tiltak som skal følges ved beslutningstaking. «*Til det beste for barnet*»

- vurdering innebærer å nøye vurdere og balansere alle relevante faktorer som er nødvendige for å fatte en beslutning rundt et barn. Fastsettelsen av hva som er «*Beste for barnet*» er en formell prosess som følger strenge prosedyrer utformet for å fastslå hva som er til barnets beste, basert på den tidligere nevnte vurderingen (GK nr. 14, 2013, s. 11).

Komiteen viser til ulike sikringstiltak og garantier som de oppfordrer alle som skal ta stilling til og vurdere barnets beste å være spesielt oppmerksomme på. Det trekkes frem 8 ulike punkter. Det første handler om at barnet har rett til å gi uttrykk for egne synspunkter. En viktig del av prosessen er derfor å snakke med barn, støtte deltakelse fra dem og identifisere deres beste. Det andre som blir nevnt er å innhente nødvendige fakta og informasjon som er relevant for saken, som må tas med i verifiseringen og analysene for å vurdere barnets beste. Blant annet handler det om å innhente informasjon fra andre som er i kontakt med barnet (GK nr. 14, 2013, s. 17-18). Det tredje punktet handler om tidsopfatning. Tidspunktet for avgjørelser bør svare til barns oppfatning av når det kan komme til nytte, og beslutningene bør gjennomgås ofte da barnet utvikler seg og deres evne til å uttrykke sine synspunkt utvikler seg. Kvalifiserte fagfolk er det fjerde punktet, og det handler om at vurderinger bør gjøres av fagfolk med god kompetanse (GK nr. 14, 2013, s. 18).

Det femte punktet handler om at barnet trenger egnet juridisk representasjon når interessene skal vurderes formelt og fastsettes av domstolene er tilsvarende organer. Juridisk argumentasjon er det sjette punktet, og at det handler om at barn har rett til å få sitt beste vurdert og at hensynet blir respektert. Da må beslutningene være motivert, begrunnet og forklart. Det syvende punktet komiteén tar opp handler om at det skal være en mulighet til å be om gjennomgåelse eller anke av en anke. Siste punktet er konsekvensutredning for barns rettigheter eller «Child- rights impact assessment» (CRIA). Dette er en prosess for å vurdere hvordan politikker og tiltak vil påvirke barn og barns rettigheter, med mål om å sikre at barnets beste blir ivaretatt (GK nr. 14, 2013, s. 18 – 19).

2.3 Barnets rett til medvirkning

Barns rett til medvirkning er nedfelt i barnevernloven § 1-4. Barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, har rett til å uttale seg i alle forhold som omhandler dem, jf. bvl §1-4. For å ta avgjørelser omkring barnet, er det viktig at barnet selv kommer til ordet og blir hørt. Barnekonvensjonens artikkel 12 sikrer både medbestemmelse og innflytelse for barn (Paulsen

& Studsrød, 2019, s. 30). Artikkelen presiserer at barn skal få mulighet til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandler som omhandler dem (Köhler-Olsen & Bie, 2024). At barn har rett til å bli hørt handler om at barnet skal få mulighet til å uttale seg, at barnet skal bli lyttet til og at barns meninger blir tatt hensyn til (Sandberg, 2020, s. 99).

For at barns medvirkning skal være reell, må en tilrettelegge for at barn får informasjon på en adekvat måte. Det er også nødvendig å sikre at barn får anledning til å uttrykke seg på egne premisser (Ellingsen, et. al., 2019, s. 105). Dette krever at medvirkningen for dem er trygg. Barnet skal få informasjon om hvordan opplysningene de sier blir brukt og hvem som har mulighet til å få innsyn i opplysningene, jf. bvl § 1-4 (Köhler – Olsen & Bie, 2024). Medvirkning skal være en rettighet barnet har, men ikke en plikt (Ellingsen, et. al., 2019, s. 105).

Når en skal vurdere hva som er til barnets beste, skriver Eide (2020, s. 129) at det blir et spørsmål om hvem som skal være med å bestemme hva som er til barnets beste. Hovedsakelig er det foreldrene som skal ivareta dette, men når barnet blir skadelidende under foreldrene sin manglende ivaretagelse, griper barnevernet inn. Barnets medvirkning kan forstås som en kilde til å finne barnets beste, i den forstand at når en skal identifisere barnets beste, er barnets egen stemme viktig (Eide, 2020, s. 129).

Barneverntjenesten har også en journalplikt, jf. bvl § 12-4. Forarbeidene viser til viktigheten av å tydeliggjøre barnets mening og hvilken vekt det er tillagt, som en del av journalplikten (Prop. 133 L, 2020 – 2021). Barneverntjenesten skal ta hensyn til medvirkningen, og hvilken vekt det skal ha vil bero på en helhetsvurdering (Köhler-Olsen & Bie, 2024). Momenter i denne vurderingen kan i følge Köhler-Olsen & Bie (2024) blant annet være barnets alder og hvilke problemstillinger en møter, men også om barnet har en tydelig og klar mening eller om barnet skifter synspunkt. Om barnet står i en lojalitetskonflikt og om deres meninger er påvirket av lojalitet til foreldrene, bør også tas med i vurderingen (Köhler-Olsen & Bie, 2024). Barnet skal forstås som en kompetent aktør. Dette betyr at barneverntjenesten må forholde seg til at barnet har behov og ønsker når en skal ta vurderinger rundt barnets beste. Samtidig mangler barnet kunnskap og erfaring på mange områder, og det blir derfor vanskelig å finne en balanse mellom å være selvstendig aktør og å være sårbar der noen skal bestemme for deg (Gjedrem, 2018, s. 69).

3.0 Metode

3.1 Forskningsdesign

Jeg vil i dette kapitlet gjennom et kvalitativt forskningsdesign redegjør for den metodiske fremgangsmåten som ble brukt i oppgaven, med formål om å besvare min problemstilling: «*Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?*». Metoden vil bli presentert i følgende rekkefølge: vitenskapelig tilnærming, forforståelse, datainnsamling, tematisk analyse, forskningsetikk, forskningsprosjektets reliabilitet og validitet og til slutt overførbarhet.

3.2 Vitenskapelig tilnærming

Den vitenskapelige forankringen en forsker tar med seg i prosjektet, har betydning for hva en søker informasjon om og danner grunnlaget for forståelsen som utvikles. Det vektlegges ulike meninger og betydninger (Thagaard, 2018, s. 33). I utførelsen av intervjuene, analysen og tolkningen av det transkriberte materialet har jeg vært inspirert av sosialkonstruktivismen. Jeg vil derfor presentere denne tilnærmingen og diskutere dens relevans i studien.

Konstruktivismen refererer til kunnskap som blir skapt av de som deltar i spesifikke sosiale sammenhenger, mens sosialkonstruktivismen legger vekt på at vår forståelse av omgivelsene formes gjennom kulturelt forankrede kategorier (Thagaard, 2018, s. 40). Det vektlegges språklig sosial interaksjon som betingelse for kunnskap og Thomassen (2006, s. 180) skriver at «*all kunnskap oppstår i en intersubjektiv kontekst, hvor språklig samhandling konstruerer relasjonen så vel mellom subjekter som mellom subjekt og verden*». I konstruksjonene blir vår selvforståelse og virkelighetsforståelse etablert, og erkjennelse skapes i den språklige relasjonen i et sosialt fellesskap (Thomassen, 2006, s. 180). I denne studien viser den sosialkonstruktive tilnærmingen at barnevernsarbeid er sosialt konstruert og hele tiden i endring, heller enn å være en objektiv sannhet. Tilnærmingen peker på at fenomener dannes gjennom språket og i samarbeid med andre. Det handler om å få kunnskap, og denne kunnskapen blir konstruert på en spesiell måte, nemlig i samspillet mellom informantene og meg som forsker. I denne studien har jeg vært opptatt av å få frem erfaringer til de ansatte i barneverntjenesten om hvordan de forstår og vurderer barnets beste, samtidig vil min stemme som intervjuer være med å påvirke. Noe annet er ikke mulig i denne tradisjonen.

3.3 Forforståelse

Det er viktig å være bevisst på egen forforståelse knyttet til studiens tema i kvalitativ forskning. For å sikre troverdighet og gyldighet til oppgaven, vil jeg derfor redegjøre for min forforståelse. Normen sier at en skal være bevisst over egen forforståelse, og at en viser dette ved å redegjøre for den i oppgaven (Dalland, 2012, s. 117). Forskeren kan ha med seg tanker og meninger om temaene som undersøkes, og en forskning eller studie kan derfor alltid være preget av forskeren og dens forforståelse (Dalland, 2012, s. 117). Selv om en forsøker å være bevisst over eget ståsted og egne meninger, kan jeg ha påvirket forskningsprosessen. Både i forhold til hva jeg følger opp av spørsmål til informantene, hva jeg velger ut som interessant tema i analyser og hva jeg velger å presentere. Jeg har forsøkt å følge det Dalland (2012, s. 118) viser til som å forsøke og avkrefte våre forhåndsforklaringer. Dalland (2012, s. 118) påpeker videre at når vi først har klargjort våre forhåndstanker om fenomenet, blir det enklere å identifisere dataene som kan utfordre de forklaringene vi allerede har dannet før undersøkelsen.

Min forforståelse og bakgrunn bygger på min utdanning som sosionom. Jeg har erfaring fra barneverntjenesten og det er også min nåværende arbeidsplass. Det har vært med på å forme meg som profesjonsutøver og privatperson. Jeg er utdannet og arbeider innenfor samme yrke som informantene. Erfaringene jeg har med meg har vært en bevisst og tilstedeværende faktor i alle faser av dette forskningsprosjektet, helt fra valg av tema til oppgavens ferdigstilte produkt. Det å være en forsker innenfra viser også til flere fordeler. Kuyini (et. al., 2019) påpeker i sin artikkel noen av fordelene med å være «insider». Blant annet at det gir økt tilgang på data, dypere kontekstuell forståelse og muligheten til å gjennomføre forskningsfunn i praksis.

3.4 Datainnsamling

3.4.1 Metode for datainnsamling

Metode blir av Aubert (1985) definert slik:

«En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder (referert i Dalland, 2012, s. 111).»

Grunnen til at vi velger én bestemt metode er fordi vi mener den vil gi gode data og belyse problemstillingen på en faglig interessant måte (Dalland, 2012, s. 111). Med utgangspunkt i oppgaven var det kvalitativ metode, i form av dybdeintervju som jeg så på som den mest hensiktsmessige fremgangsmåte for å besvare problemstillingen min. Jeg ville få kunnskap om hvordan de ansatte selv sier at de gjør barnets beste vurderinger, men jeg får ikke tak i hva som faktisk skjer i møtene mellom saksbehandler og barn, unge og foreldre. For å få tak i faktisk atferd, ville jeg ha vurdert observasjon som metode, men også med den tilnærmingen ville jeg ikke sikret meg hva som skjer inni hodet til de ansatte, der faglige barnets beste vurderinger gjøres. Slik at intervjuer der saksbehandler sier hva de tenker og hva de vurderer vil gi tilgang til noe informasjon om barnets beste vurderinger.

Thaagard (2018, s. 11) tar opp at kvalitative metoder handler om en nær kontakt mellom forsker og den det forskes på. Videre er kvalitative metoder godt egnet når en ønsker å gå i dybden på et tema, samt når en studerer personlige og sensitive emner (Thaagard, 2018, s. 12). I denne oppgaven handlet det om å finne ut hva som inngår i saksbehandlerens barnets beste vurderinger. Kvalitativ metode er preget av fleksibilitet, som er en viktig faktor i relasjonen med informantene. Thaagard (2018, s. 53) tar videre opp at intervju er en metode som er velegnet når man ønsker å få kjennskap til hvordan informantene opplever og forstår seg selv og sine omgivelser.

Jeg valgte å gjennomføre semistrukturerte intervju. Brinkmann (2013, s. 22) definerer semi – strukturerte intervju som en metode hvor en innhenter beskrivelser av informantenes livsverden og videre tolker betydningen av de beskrevne fenomenene. Forskeren har muligheten til å utvide sitt handlingsrom i forhold til å hente opp informantenes svar. Her er det viktig at forskeren er synlig og aktivt deltar med innspill under samtalen. Sentrale nøkkelord for denne intervjuformen inkluderer hensikt, beskrivelser, livsverden og tolkning (Brinkmann, 2013, s. 23). Jeg valgte å benytte meg av semi – strukturert intervju fordi jeg ville sikre meg at informantene gav informasjon om det studien søkte kunnskap om, samtidig som metoden gir muligheter til å følge det informanten ser som viktig å prate om. Videre gir metoden rom for at jeg kunne være en aktiv deltaker under intervjuet.

3.4.2 Utvalg og rekruttering

Et kjennetegn ved å benytte seg av kvalitativ metode er å bruke få informanter, der en får inn mer detaljert og større data fra samme informant (Thaagard, 2018, s. 54). Når utvalget er begrenset i størrelse, er det viktig å benytte en utvelgingsprosess som er hensiktsmessig for den aktuelle problemstillingen. Dette sikrer at analysen av data gir innsikt i de fenomenene vi studerer (Thaagard, 2018, s. 54). Jeg benyttet meg av strategisk utvelging som handler om at jeg valgte informanter som har egenskaper eller kvalifikasjoner som er strategiske ut fra problemstillingen (Thaagard, 2018, s. 54). Min problemstilling tar utgangspunkt i saksbehandleres barnets beste vurderinger, og som i mitt prosjekt derfor ble saksbehandlere i barneverntjenesten. I informasjonsskrivet (vedlegg 2) hadde jeg satt inkluderingskriteriet om at de måtte jobbe eller ha jobbet med undersøkelse i barneverntjenesten, jf. bvl § 2-2.

Når jeg hadde utarbeidet en strategi for utvelgelse av deltakere benyttet jeg meg av metoden formelle henvendelser innenfor en setting som er strategisk (Thaagard, 2018, s. 56). En tar da formell kontakt med personer som kan presentere prosjektet i det miljøet hvor en skal utføre prosjektet. Deretter tar aktuelle informantkandidater selv kontakt med personen som har ansvar for prosjektet, og i dette tilfelle meg (Thaagard, 2018, s. 56). Fremgangsmåten sikrer anonymitet.

Rekrutteringen ble gjort i tråd med godkjennelsen fra SIKT (vedlegg 1). Jeg valgte å gjennomføre to intervju fra min egen arbeidsplass, etter SIKT sine retningslinjer med informasjonsskriv og samtykke. Disse var i utgangspunktet tenkt som pilotintervjuer, men etter hvert ble de en del av informasjonsgrunnlaget på lik linje som de andre informantene. Gjennom min praksisperiode, ved en annen barneverntjenesten, rekrutterte jeg også to informanter til masteroppgaven gjennom deres leder.

Jeg brukte formelle henvendelser og sendte ut informasjonsskriv til 8 ulike barneverntjenester, via leder eller teamleder. Det var ønskelig at dette ble videresendt til saksbehandlere som jobbet med undersøkelse, slik at de fikk lese gjennom skrivet og selv avgjøre om det var noe de ønsket å delta i. Da kunne de også ta kontakt om de hadde spørsmål. En utfordring med denne metoden er at det var kun tre barneverntjenester som svarte. En barneverntjeneste hadde to informanter, slik at denne fremgangsmåten rekrutterte fire informanter.

3.4.3 Informanter

Gjennom rekruttering fikk jeg åtte informanter. Oppgavens datamateriale og utvalget for studiet er derfor basert på åtte informanter fra seks ulike kommunale barneverntjenester. Informantene hadde ulik utdanningsbakgrunn og erfaring innenfor barnevernsfaglig felt og undersøkelsesarbeid. De hadde i gjennomsnitt 5 år ansiennitet i barneverntjenesten. Flere hadde relevant mastergrad og videreutdanning. Informantene hadde også flere års erfaring med undersøkelsesarbeid. Informantene bestod av syv kvinner og en mann, og var i aldersspennet 26 år – 53 år.

Informantene i min studie er som nevnt tidligere fra ulike kommunale barneverntjenester, men alle jobber eller har jobbet med undersøkelsesarbeid. Variasjonen av ulike barneverntjenesten samt den brede faglige kompetanse, ble brukt til en fordel i denne studien for å få frem en bredde i svar og synspunkt på spørsmålene. Jeg har ikke datagrunnlag for å gjøre komparative analyser mellom de ulike barneverntjenestene, men søker etter en samlet kunnskapsforståelse om barnets beste vurderinger. Nedenfor er en tabelloversikt med de ulike informantene med kjønn, barneverntjeneste og informantkode.

Kjønn	Barneverntjeneste	Informantkode
Kvinne	1	Saksbehandler 1
Kvinne	1	Saksbehandler 2
Kvinne	2	Saksbehandler 3
Kvinne	2	Saksbehandler 4
Kvinne	3	Saksbehandler 5
Mann	4	Saksbehandler 6
Kvinne	5	Saksbehandler 7
Kvinne	6	Saksbehandler 8

Tabell 1: Oversikt over informanter

3.4.4 Semistrukturert intervju

Dataene i dette prosjektet er basert på semistrukturerte samtaleintervju med åtte saksbehandlere. Hensikten ved å bruke intervju var å utforske hvordan saksbehandlere vurderer og kommer frem til hva som er barnets beste i de enkelte sakene. Semistrukturerte intervju gir en fleksibilitet ved å tilpasse spørsmålene til informantenes beskrivelser og stille

oppfølgingsspørsmål som ikke var planlagt på forhånd. Dette tillater intervjuet å ta nye retninger og gir mulighet til å utvinne mer kunnskap gjennom dialogen med informantene i motsetning til et mer strengt strukturert intervju (Thaagard, 2018, s. 90-91). Før intervjuene utarbeidet jeg en intervjuguide med noen tematiske spørsmål som jeg kunne tilpasse basert på informantenes fortellinger.

3.4.5 Intervjuguide

Ifølge Dalland (2012, s. 167) skal en intervjuguide lede deg gjennom intervjuet, og intervju handler om å skape kunnskap gjennom intervjuprosessen. Intervjuguiden skal være en hjelp til å huske de temaene som tas opp, og spørsmålene utvikles i samtalen og følger av svarene som informanten gir (Dalland, 2012, s. 167). Jeg ønsket i min intervjuguide å ha mest mulig åpne spørsmål, for at intervjupersonen skulle gi egne svar uten påvirkning.

En semistrukturert intervjuguide ga mulighet til å stille supplerende spørsmål utenfor intervjuguidens faste struktur, samtidig som jeg ble innenfor rammene av de tematiske områdene som skulle belyses. Etter at intervjuguiden var fullført, gjennomførte jeg to pilotintervju for å forsikre meg om at spørsmålene var forståelig for andre. Formålet var også å motta tilbakemeldinger på både spørsmålene og min rolle som intervjuer, i tillegg til å teste båndopptaker og programmet jeg brukte til opptak og transkribering: «Nettskjema – diktafon». Etter de to pilotintervjuene, reflekterte jeg over svarene for å vurdere om intervjuguiden oppnådde sitt formål. Jeg justerte guiden ved å presisere spørsmål samt introdusere nye spørsmål.

3.4.6 Gjennomføring av intervju

Alle intervjuene ble gjennomført i perioden november 2023 – januar 2024, på et tidspunkt som passet informantene. Informantene fikk også mulighet til å velge hvor intervjuene skulle gjennomføres. Alle intervjuene ble gjennomført på informantenes arbeidsplass, og grunnen til dette var at jeg ville skape en trygghet for informantene. Jeg møtte informantene fysisk i en-til-en - intervju. Intervjuene hadde en varighet på mellom 35-50 minutter, med et gjennomsnitt på ca. 40 minutter. I forkant av intervjuet oversendte jeg informasjonsskrivet, slik at de fikk lest gjennom dette og gjort seg kjent med sine rettigheter. Informantene fikk også mulighet til å stille spørsmål før intervjuet startet. Samtykkeerklæringen ble også signert av informantene før intervjuet ble gjennomført. Jeg valgte å ikke oversende intervjuguiden

(vedlegg 3) på forhånd av intervjuene. Dette for å få informantenes spontane og mulig autentiske svar istedenfor det som er forberedt på forhånd.

Alle intervjuene ble tatt opp med en diktafon – applikasjon, som er en kryptert lydopptaker – app godkjent for bruk i denne studien. Jeg anså opptak av intervjuene som hensiktsmessig for å sikre at jeg fikk med meg all informasjon som ble diskutert under intervjuene. Dersom det skulle skje noe feil med appen eller opptaker, ble det derfor brukt en båndopptaker i tillegg til å ta opp intervjuet. Opptaket ble slettet etter intervjuene var gjennomgått og transkribert. Dette gjorde det mulig for meg å være til stede i øyeblikket, delta i dialogen og diskusjonen med informantene.

3.4.7 Transkribering

Dalland (2012, s. 179) viser til at transkribering er å skrive ned ord for ord det som er sagt. Videre gir transkribering en mulighet til å gjenoppleve intervjuet. Det handler om å bevare mest mulig av det som opprinnelig skjedde (Dalland, 2012, s. 179). Diktafon – appen sendte transkribert intervju over til Nettskjema, hvor jeg der kunne finne ferdig transkribert intervju ganske fort etter at intervjuet var ferdig. Likevel var det ikke alt som var riktig skrevet og ikke alt var kommet med i dette transkriberte intervjuet. Jeg valgte derfor å gå gjennom alle intervjuene selv og transkribere dem, slik at det ble riktig fremstilt.

Kort tid etter gjennomført intervju valgte jeg å transkribere. Dette for å friske opp intervjuene og starte egne refleksjoner. Jeg så det som hensiktsmessig da jeg hadde mulighet til å jobbe med de dataene jeg hadde og om intervjuguiden kunne endres til det positive. Alt ble transkribert på bokmål for å bevare informantenes anonymitet. Jeg tok også feltnotater under intervjuene. Dette for å sikre at jeg ikke bare fikk informantenes stemme med, men dersom det var noe spesielt jeg la merke til underveis. Som Dalland (2020, s. 179) tar opp er dette et viktig hjelpemiddel når teksten skal tolkes.

3.5 Tematisk analyse

I denne studien valgte jeg å ta utgangspunkt i Graneheim & Lundmann (2003) sin tilnærming til kvalitativ innholdsanalyse, som har til formål å strukturere omfattende datamengder med fokus på tolkning av tekst. Den kjennetegnes ved å sette fokus på emnet og konteksten, samt vektlegge forskjeller og likheten innenfor kategorier og koder (Graneheim & Lundmann, 2003, s. 111). I studien er analyseenheten barnets beste vurderinger og utgjør det utvalget

materialet som skal analyseres. Jeg så det som hensiktsmessig å velge Graneheim & Lundmann (2003) sin innholdsanalyse da det gir en oversiktlig og strukturert metode for å analysere datamaterialet, samtidig som analyseprosessen er åpen og synlig og kan valideres av leser. Gjennom å bruke innholdsanalyse har jeg fått en bedre oversikt over og mer innsikt og forståelse for innholdet i dataene, samt tolket tekstene, der analysen munner ut i tema. Metoden er tilpasset for analyse av kvalitative metoder og gir en tydelig struktur til datamaterialet. Det kan diskuteres om Graneheim & Lundmann (2003) egentlig gjør en tematisk analyse, mer enn innholdsanalyse. Slik jeg har vurdert deres fremgangsmåte, går de via tekst analyse (innholdsanalyse) for å komme frem til noen tema (tematisk analyse).

Etter at intervjuene var ferdig transkribert, leste jeg gjennom datamaterialet flere ganger for å få en god oversikt over innholdet som skulle tolkes og systematiseres. Jeg noterte og markerte deler i teksten som jeg tenkte var relevant for å besvare studiens problemstilling, og kom da frem til ulike sitater. Graneheim & Lundmann (2003, s. 106) kaller disse enhetene for «meaning unit» eller oversatt til meningsbærende enhet. Dette vises i tabellen nedenfor. Videre i prosessen handlet det om konsentrert meningsenhet eller «condensed meaning unit». Dette handler om reduksjon av meningsenheten. Her skal ikke meningen eller kjernen forsvinne, men det gjennomføres for at datamaterialet skal bli kortere og enklere å håndtere. Videre i prosessen ble det lagt koder av de konsentrerte meningsenhetene. Dette er en kort beskrivelse av hovedinnholdet som finnes i de meningsbærende enhetene (Graneheim & Lundmann, 2003, s. 106 - 107).

Videre i innholdsanalysen handler det om å finne frem til temaer, og her kommer forskerens analytiske prosess inn. Det er koder som har underliggende betydninger i hvert tema. Prosessen med å finne temaer, kan ses som en systematisering av koder der jeg delte inn under aktuelle tema. Der ble de sortert inn der det var likheter, gjentakelser og meninger (Graneheim & Lundmann, 2003, s. 107). Jeg gjennomgikk datamaterialet flere ganger for å finne frem til de riktige temaene for oppgaven, der de avsluttende temaene er utformet for å gi en beskrivende fremstilling av innholdet i tekstene. For at temaene ikke skulle fremstå som tilfeldige, validerte jeg mine tema opp imot dataene. Når temaene var analysert frem, leste jeg gjennom intervjuene for å se om temaene passet opp mot forskningsspørsmålet og om noen temaer manglet. Jeg validerte også på temanivå, sammen med veileder. Disse temaene er rettet mot å kaste lys på oppgavens problemstilling. Dette ga tre tabeller, en til hver av

forskningsspørsmålene. Fremgangsmåten for analyseprosessen fra konsentrert utsagn til tema er illustrert i tabellen under, i tråd med Graneheim & Lundmann (2003).

Meningsbærende enhet	Konsentrert meningsenhet	Kode	Tema
«Deres synspunkt er jo viktig for å kunne forstå hva som er til det beste for akkurat dette barnet. Det er jo litt hva de opplever.»	Barnets synspunkt og opplevelse er viktig for å forstå hva som er barnets beste.	Samtale med barn	Barnets perspektiv
«Hvordan foreldrene opplever situasjonen»	Foreldrenes synspunkt og opplevelse av situasjonen	Samtale med foreldrene	Foreldrenes perspektiv
«Og samtidig for å bli mest mulig kjent med barnet så må vi innhente opplysninger fra skole, helsestasjon og BUP og andre.»	Innhente informasjon fra offentlige instanser	Informasjon fra offentlige etater	Offentlige etaters perspektiv
«Så det er jo ja, kanskje det å ha fått svar på en måte det som bekymringsmeldingen handler om. Og finne ut av det. Og finne ut av hva tiltak er det som kan avhjelpe på det.»	Prøve å få svar på det bekymringsmeldingen handler om og finne ut hvilke tiltak som kan avhjelpe situasjonen	Saksbehandler synspunkter og tanker	Saksbehandleres perspektiver
«Det er jo en bekymringsmelding, så vi jobber utifra det, men så får vi jo veldig mye informasjon utenom».	En jobber ut fra bekymringsmeldingen og bekymringsområdene som melder har	Samtale med melder	Melders perspektiv

Tabell 2: Et utdrag fra innholdsanalysen til forskningsspørsmål 2.

3.6 Forskningsetikk

I hele forskningsprosessen har jeg sørget for å følge strenge etisk retningslinjer, fra forskningsdesign til ferdigstillelse av oppgaven. Dette inkluderer å innhente nødvendige godkjenninger, beskytte deltakeres konfidensialitet og sikre informert samtykke, slik som beskrevet i Kuyini (et. al., 2019) om etiske overveielser i barnevernsforskningen. Etikk er viktig i møte mellom meg og informantene i intervjuet, blant annet handler det om å ikke presse informantene til å si noe de ikke ønsker. Det er viktig å ha en etisk tilnærming gjennom hele forskningsprosessen, men jeg vil nå presentere noen eksempler fra ulike områder for å vise til hvordan jeg følger forskningsetikken.

NESH (2021) definerer forskning som «*en kollektiv og systematisk søken etter ny innsikt gjennom bruk av ulike vitenskapelige metoder*». Forskningsetikkens formål handler om å fremme fri, god og forsvarlig forskning (Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH), 2021). Videre skriver NESH (2021) om viktigheten av at forskeren er reflektert og tar vurderinger rundt de etiske dilemmaene som kan oppstå. I tillegg må forskningen gjennomføres i samsvar med forskningsetiske normer gjennom hele prosessen. Normene omfatter aspekter som forskningens pålitelighet, åpenhet, ærlighet, kvalitet, etterprøvbarehet og redelighet (NEST, 2021).

Mitt forskningsprosjekt er meldepliktig. Dette da forskningsprosjektet blir gjennomført ved et universitet og involverer elektronisk behandling av personopplysninger, som enten indirekte eller direkte kan knyttes til enkeltpersoner (NESH, 2021). Ved oppstarten av prosjektet var det viktig for meg å reflektere over hvilke personopplysninger som var nødvendige å innhente for å besvare studiens problemstilling. Jeg måtte derfor i forkant av prosjektet melde det inn til SIKT. Prosjektet ble vurdert som godkjent og at det var i samsvar med personvernlovgivningen (vedlegg 1). Gjennom prosjektet og intervjuene har jeg hele tiden sørget for at jeg ikke har innhentet mer informasjon enn det godkjenningen tilsier. Jeg har også vært bevisst på oppbevaring av dataene for å sikre at ingen andre får tilgang til dette.

Hensynet til de som deltar i forskningsprosjektet står sentralt i forskningsprosessen, og som forsker har man et ansvar for at hensyn som personlig sikkerhet, integritet, velferd og menneskeverd blir ivaretatt (NESH, 2021). Et grunnleggende etisk prinsipp for alle forsvarlige forskningsprosjekt er informert samtykke (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 104). Forskeren skal sørge for at et samtykke foreligger fra forskningsdeltakeren, før intervjuet starter. Forskeren skal også gi tilstrekkelig informasjon om forskningsprosjektet (NESH, 2021). For deltakerne av prosjektet, har jeg vært tydelig på at samtykket er fritt og informert, samt at deres rettigheter er blitt definert og avklart. På forhånd sendte jeg ut informasjonsskrivet med samtykkeskjema, som informantene måtte signere før intervjuet. Dette for at de kunne sette seg inn i hva det ville innebære å delta og deres rettigheter. Jeg gjennomgikk også dette før intervjuet startet.

Konfidensialitetsprinsippet er aktuell i en oppgave som dette. Det handler om at informantene ikke skal identifiseres eller gjenkjennes i forskningsmaterialet, og at personopplysningene skal oppbevares forsvarlig (Thagaard, 2018, s. 24). Informantene i studien er anonymisert.

Videre har jeg vært påpasselig med at ingen uvedkommende har fått tilgang til informasjon om hvem som har deltatt eller opplysningene jeg fikk. Hele intervjuet har basert seg på ikke – identifiserbar informasjon om informantene, slik at det kun har vært jeg som har hatt kjennskap til hvem informantene er og hvor de jobber. Lydopptaket av intervjuene har blitt oppbevart utilgjengelig for andre. Opptakene ble lagret i diktafonappen Nettskjema, som er en godkjent app for disse studentoppgavene. Appen sender lydfilene kryptert, og det kreves innlogging via universitetet. De transkriberte intervjuene inneholdt ingen identifiserbar informasjon, men har likevel blitt oppbevart i en kryptert mappe på en datamaskin som krever passordinnlogging. Jeg valgte også å kode informantenes identitet og intervjuer sånn at de ikke kan identifiseres for andre enn meg.

3.7 Forskningsprosjektets reliabilitet og validitet

3.7.1 Reliabilitet

Reliabilitet handler om troverdigheten og hvor pålitelig forskningen er og om en kan stole på arbeidet og forskningen som presenteres. Forskningens reliabilitet i prosjektet er et kriterium for å sikre at forskningen er gjennomført på en tillitsvekkende og troverdig måte (Thaagard, 2018, s. 187). Det omhandler å redegjøre for prosessen rundt utviklingen av data, hvor feilkilder også presenteres. Formålet med dette er at forskningsprosjektet skal være transparent for leseren, slik at leseren skal kunne vurdere prosjektets kvalitet (Thaagard, 2018, s. 188). Jeg har tidligere i dette metodekapittelet gjort rede for fremgangsmåten og forsøkt å gjøre det så grundig som mulig. Dette for å sikre at jeg hadde samlet inn kunnskap om temaet fra relevante og troverdige kilder.

Kvale & Brinkmann (2015, s. 276) påpeker at ledende spørsmål kan påvirke informantenes svar, og dermed resultatenes troverdighet. Ved utformingen av min intervjuguide hadde jeg et stort fokus på å ha så åpne spørsmål som mulig, og ikke lage dem ledende. Dette for å minske muligheter til påvirkning, og at jeg ikke indirekte lagte føringer for hva informantene skulle trekke frem, og heller ikke ha en påvirkning på datamaterialet. Videre påpeker Kvale & Brinkmann (2015, s. 211) at det ofte stilles spørsmål om forskerens reliabilitet ved transkripsjonens pålitelighet. Jeg har benyttet meg av Nettskjema for båndopptak og transkribering. Som en sikkerhet valgte jeg likevel å ha lydbåndopptaker i tillegg. Dette i tilfelle noe skulle skje under intervjuene, men også for å sikre at jeg hadde fått med meg alle

opplysningene til transkriberingen som en automatisk transkripsjon ikke kan få tak i. Dette kan blant annet handle om styrken i tonefallet eller pauser som sukk.

3.7.2 Validitet

Validitet står for gyldighet og relevans og det handler om hvor godt forskeren redegjør for valg som tas i forskningsprosessen (Dalland, 2012, s. 52). Videre handler validitet om gyldigheten av resultatene en har endt opp med, hvordan disse blir tolket og om en er kritiske til hva tolkningene baseres på. Validiteten styrkes ved å gjennomgå analyseprosessen kritisk (Thaagard, 2018, s. 189). Gyldigheten av prosjektet kan ses opp mot beskrivelsen av den metodiske fremgangsmåten, som tidligere er redegjort for. Thaagard (2018, s. 189) viser til viktigheten av å være kritisk til eget arbeid, de metodiske overveielserne og andre momenter i prosjektet.

Antall informanter en studie baserer seg på kan påvirke validiteten. Det kan tenkes at dersom en har flere informanter, ville studiens gyldighet vært større. Samtidig forklarer Kvale & Brinkmann (2015, s. 281) at en større mengde av deltakere kan føre til at analysen blir overfladisk. Likevel er det noen rammer som legger begrensninger og føring for dette, blant annet tid, ressurser og tilgjengelighet av informanter. Selv om en studie har få informanter, kan det ha overføringsverdi.

3.8 Overførbarhet

Overførbarhet (transferability) er et viktig konsept i kvalitative studier som omhandler hvilken grad resultatene fra en studie kan anvendes i andre kontekster (Gobo, 2004). I motsetning til kvantitative studier, der målet ofte er å generalisere funnene til en større populasjon, fokuserer kvalitative studier på å utvikle dyp forståelse av spesifikke situasjoner eller fenomener (Gobo, 2004). Gobo (2004) understreker at kvalitative studier ikke generaliserer tilbake til en populasjon (som saksbehandlere i barnevernet), men snarere til mønstre eller temaer som kan gjenkjennes og anvendes i lignende kontekster. Selv om mønstrene er spesifikke for min studie, kan de ha overføringsverdi til andre lignende kontekster. Det betyr at funnene mine kan være relevant og anvendbare for andre saksbehandlere eller barneverntjenester som arbeider på dette området. Mønstrene, altså temaene en kommer frem til, kan ha en overføringsverdi.

4.0 Presentasjon av funn

I dette kapittelet vil jeg presentere funnene mine. Oppgavens problemstilling er: «*Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?*»

Ut ifra problemstillingen er det formulert tre empiriske forskningsspørsmål som skal bidra til å besvare problemstillingen:

- *Hvilke momenter legger saksbehandlere i en barnets beste vurdering?*
- *Hvilke perspektiver inngår i informasjon om barnets beste?*
- *Hva inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste?*

Gjennom den tematiske analysen ble det identifisert flere temaer, som best bidro til å svare på oppgavens tre empiriske forskningsspørsmål og hovedproblemstilling. Funnene er kategorisert etter forskningsspørsmålene. Dette vil også bli illustrert med sitat fra informantene.

4.1 Momenter i barnets beste

«*Fokuset i enhver undersøkelse må være barnets beste*» (Saksbehandler 2). I den tematiske analysen, ble fem temaer kategorisert. Jeg vil nå presentere funnene knyttet til hvilke momenter som saksbehandlere legger i en barnets beste vurdering.

4.1.1 Barnets behov

Det første momentet omhandler barnets behov, og flere saksbehandler så på dette som et viktig moment i vurderingen av barnets beste. Likevel hadde saksbehandlere ulikt fokus på barnets behov. På et oppfølgingsspørsmål til en av saksbehandlerne på forskjellen mellom barnets behov og barnets beste, ble dette svaret: «*Med barnets behov er det kanskje mer fokus på hva vi mener er det beste. Det kan være litt generalisert hva et barn på den alderen trenger. Det kan jo også være spesifikt for det barnet. Når vi nærmer oss litt mer det spesifikke, så begynner vi å snakke mer om hva barnet beste er*» (saksbehandler 3).

Barn har ulike behov, og et av funnene er at flere saksbehandlere så barnets behov tett opp mot barnets beste og at dette måtte tas med i vurderingen. En saksbehandler tok opp sårbarheter og beskyttelsesfaktorer til barnet som et forhold for å vurdere barnets behov. «*Da må en jo vite noe om den faktiske situasjonen til barnet og familien. Og en må vite noe om*

barnets behov. En må vite alt om sårbarheter, beskyttelsesfaktorer» (saksbehandler 1). Her vektla saksbehandleren å få informasjon om barnets faktiske situasjon, men også barnets behov, sårbarheten til barnet, beskyttelsesforhold og risikoforhold ved det individuelle barnet. Et av forholdene som informantene var opptatt av var barns behov for beskyttelse. Dette kan stå som et konsentrert utsagn om utfordringen mellom barnets behov for beskyttelse og retten til privatliv: *«Det samme er jo for eksempel i forhold til å sette inn tilsyn når det er behov for det. Så tenker en kanskje at i en barnets beste vurdering er det viktig at en beskytter barnet, at en sørger for at barnet er trygt og har den beskyttelsen den trenger. Samtidig så har familien rett til et privatliv og det er inngripende å komme hjem til familien»* (saksbehandler 1).

Ved et oppfølgingsspørsmål til en annen saksbehandler om hvorfor barnets sårbarhet er viktig i en barnets beste vurdering, kom dette frem: *«Da handler det jo og noe om å få tak på det barnet sin fungering, og er det noen spesielle behov her, som gjør at vi må tenke den retningen, i stedet for den andre retningen. (..) Eller om det er sårbarheter som knytter seg opp og i omsorgssituasjonen, eller den situasjonen det befinner seg i. Hvordan vi da skal tilrettelegge, det må vi både ha i den barnets beste- vurderingen til slutt»* (saksbehandler 4). Informantene 1 og 4 viser både til at en må få kjennskap til barnets ressurser og risikoforhold for å vurdere deres behov. Hva som inngår i forhold knyttet til ressurser og risiko kan saksbehandler 3 gi noe utfyllende informasjon om når en sier: *«Det å få et bilde på barnet sitt behov er veldig viktig. Få sett på sosiale behov, emosjonelle behov og praktisk omsorg»*, her konkretiseres behovene ut fra at barn har sosiale, emosjonelle og praktiske behov. Og de kan ha både ressurser og risikoforhold innenfor hver av disse forholdene.

Videre viser informantene til et annet forhold som inngår i barnets behov og det er helse. Barn har behov for at foreldrene skal tilrettelegge dersom det har ekstra utfordringer knyttet opp til sin helse: *«Har barnet ulike, har det fysiske og psykiske utfordringer, og trenger ekstra oppfølging»* (saksbehandler 2). Som det kom frem gjennom intervjuene, må saksbehandlere også ta barnas helse med i vurderingen av barnets beste. Videre sa saksbehandler at barnets helse også kan spille inn på foreldrenes kapasitet, og det vil derfor også være nyttig å se på dette.

En annen saksbehandler påpekte viktigheten av å se på kultur og språk og barnets behov for ivaretagelse av dette. *«Så kommer det litt an på om det er kultur inni bildet, språk og de type tingene»* (saksbehandler 3). Barnets behov for ivaretagelse av deres kultur og språk er også et

moment som bør inngå i vurderingen, men saksbehandleren gikk ikke videre i dybden på dette.

Barns medvirkning var noe informantene var opptatt av: *«for å kunne forstå hva som er til det beste for akkurat dette barnet»* (saksbehandler 3). Informantene påpekte at alle barn har behov for å medvirke og at dette var et sentralt og viktig moment i barnets beste. En saksbehandler uttrykte det slik: *«Vi trenger jo i hvert fall at de får muligheten til å si selv hva deres synspunkt, deres mening til sin situasjon, til det som bekymringen handler om, hva de tenker at eventuelt familien trenger hjelp med»* (saksbehandler 4). Saksbehandler viser her til at barn har behov for å fortelle om utfordringer og hvordan de selv tenker at de kan hjelpes. Saksbehandler ser her på medvirkning for å innhente informasjon. Andre forklarte i tråd med saksbehandler 1 slik: *«Sånn at hvis de, jeg tenker at de aller fleste barn de har en mening. Og det er viktig for dem å bli hørt. Og da tenker jeg at barnets beste, det handler ikke om de vil eller ikke mange ganger, men det handler om at de faktisk skal ha en reell mulighet»* (saksbehandler 1).

Et moment i barnets beste vurderinger er barnets behov. Informanter dekket ulikt innhold i hva som kan forstås inngå i barnets behov, fra behov for å få kartlagt risiko- og beskyttelsesforhold, sosiale, emosjonelle og praktiske behov, barnets behov for beskyttelse, barnets helse, barnets behov for tilrettelegging av kultur og språk og barnets behov for medvirkning.

4.1.2 Foreldrenes fungering

Et annet moment i barnets beste vurdering er at saksbehandlere hadde et fokus på dette med foreldrenes fungering. Saksbehandlerne viser til at foreldres omsorgskompetanse påvirker barnets helhetlige omsorgssituasjon og foreldres mulighet til å identifisere, men også dekke deres behov. Informantene forklarer at det er foreldre som har ansvar og skal utøve omsorgen til det beste for barna sine. *«Og så veier vi de behovene opp mot forutsetninger og muligheter og om foreldrene har til å imøtekomme disse behovene»* (saksbehandler 6). Saksbehandlerne påpekte altså viktigheten av å forsøke å kartlegge om foreldrene kan dekke barnets behov, og at dette var et viktig moment som må tas med i vurderingen av barnets beste.

Flere saksbehandlere tok opp at det var viktig å få informasjon om foreldrene og deres omsorgskompetanse. På oppfølgingsspørsmål til hvorfor foreldrenes fungering var et viktig

moment i barnets beste vurdering, ble svaret følgende: «*Bakgrunnsinformasjonen, altså historikken til foreldrene, hvordan de har vokst opp, det viser seg jo ofte at man viderefører det man selv har vokst opp med (...) Og da er det viktig å få med foreldrenes opplevelser, tanker og vurderinger, hva gjør de?*» (saksbehandler 2). Saksbehandleren påpekte videre at ved å få større kjennskap til foreldrenes egne omsorgserfaringer, vil en i større grad kunne konkludere med rett hjelp til familien.

Hjelpetiltak fra barneverntjenesten er frivillige, og en er avhengig av samarbeid og samtykke for å hjelpe familier. Saksbehandlere la vekt på at det var viktig å opparbeide seg en tillit hos foreldrene. Dette kan stå som et konsentrert utsagn om betydning av samarbeid for barnets beste: «*Og det å ha familie, spesielt om de har familie som fungerer tilstrekkelig, og få de med på å samarbeide for å klare å gjøre det beste for at barnet skal ha det godt i det hjemmet*». En jobber for et godt samarbeid med foreldrene og at de skal være med på lag. For dersom ikke en får til samarbeid med foreldrene, vil det være vanskelig å gi dem den hjelpen som barneverntjenesten vurderer er til barnets beste: «*Når de med partsrettigheter velger å avsi et tiltak som vi mener er til barnets beste*» (saksbehandler 6). Informantene viser til denne mulige konflikten som kan oppstå mellom barneverntjenesten sin vurdering av barnets beste og partenes vurdering om hva som er til barnets beste.

Oppsummert handler innholdet i momentet om foreldrenes fungering om foreldrene er i stand til å ivareta og dekke barnas behov. Saksbehandlerne hadde fokus på at dette måtte kartlegges i en undersøkelse, og tas med i vurderingen av barnets beste.

4.1.3 Relasjon og samspill mellom barn og foreldre

Det tredje momentet saksbehandlere forklarte som viktig i en barnets beste vurdering, handlet om relasjon og samspill mellom barn og foreldre. Gjennom observasjon og hjemmebesøk ønsket saksbehandlere å få informasjon om dette. «*Og så tenker jeg også det er i observasjon av samspillet i familien for eksempel*» (saksbehandler 1). En annen saksbehandler utdypet betydningen av hjemmebesøk, og sa at det var viktig at barna så at barneverntjenesten hadde en god relasjon og tillit til foreldrene: «*Og så er det viktig å komme på sann som hjemmebesøk, at barna ser at vi har en god relasjon til foreldrene, at foreldrene har tillit til oss*» (saksbehandler 8).

Saksbehandlere viser til at relasjonen mellom barn og foreldre er viktig for å gjøre en vurdering av barnets beste. De forklarte videre at noen ganger må de ta vurderinger om situasjonen i hjemmet er så alvorlig, at barnet ikke kan bo hjemme. *«Der akkurat den konflikten kan forekomme, at de har en rett på familieliv, men er det til barnets beste at barnet forblir i en situasjon som åpenbart skader utvikling og helse?»* (saksbehandler 6).

Informanten viser her til alvorlige saker, der en vurderer at omsorgsovertakelse vil være til barnets beste. Dette opp mot å bo med deres biologiske familie.

Saksbehandlerne viste til betydningen av å få kunnskap om relasjon mellom barn og foreldre for å gjøre en barnets beste vurdering, noe som innhentes ved observasjon på hjemmebesøk.

4.1.4 Barnets og familiens nettverk og ressurser

Å kartlegge nettverk og ressursene rundt barnet og familien, var også et moment som ble nevnt som viktig i det som inngår i saksbehandleres vurdering av barnets beste. En saksbehandler sa det slik: *«Det å se de ulike familiemedlemmene, altså hvem er det som er i familien, hvem kan være med å bidra, kartlegge nettverket for å se hva du kan tenke alternativet for barnet, dersom det er sånn at det ikke kan være hjemme»* (saksbehandler 2).

Informantene påpekte at det de siste årene hadde vært et større fokus på å se på barnets familie og nettverk, for å kartlegge hvilke ressurser som er i nettverket. Dette for å eventuelt kunne vurdere hvem som kan hjelpe familien og om det er noen i nettverket en kan spille på. Saksbehandlerne tok opp at det noen ganger var tilstrekkelig at utvidet familie kjente til utfordringene i hjemmet, mens andre ganger er det behov for praktisk hjelp eller avlastningstiltak.

Senere i intervjuet sa samme saksbehandler: *«Og det å ha familie, spesielt om de har familie som fungerer tilstrekkelig, og få de med på å samarbeide for å klare å gjøre det beste for at barnet skal ha det godt i det hjemmet»* (saksbehandler 2). Saksbehandlerne forklarte at en ofte kartlegger nettverket i løpet av undersøkelsen, og finner da ut hvem foreldre og barn opplever er i deres nettverk. Som regel er det nær familie som besteforeldre, tante og onkler, men det kan også være venner og naboer. En annen saksbehandler tok opp at i barnets nettverk og ressurser kommer også skole og barnehagen inn: *«En må vite litt om skoleforhold, barnehage, hva er rundt, hvem er rundt de, hvilke ressurser er der rundt dette barnet.»* (saksbehandler 5).

For å oppsummere ble barnets og familiens nettverk tatt med som et moment i vurderingen av barnets beste, for å kartlegge hvilke ressurser som er i nettverket.

4.1.5 Individuelle risikoforhold fra melder

«Hvis vi skal tenke barnets beste i en undersøkelse, så er det jo først og fremst med det første dokumentet. Hva sier meldingen, hva er bekymringsområdene?» (saksbehandler 5). Det som flere saksbehandlere påpekte, var dette med å legge opp undersøkelsen ut fra bekymringsmeldingens områder. Saksbehandlerne vekta at en skal kartlegge det melder er bekymret for og det som kommer frem i meldingen. Likevel skal en undersøke barnets «helhetlige omsorgssituasjon og behov», og undersøkelsen skal gjennomføres «så skånsomt som mulig», jf. bvl § 2-2, tredje ledd. Alvorlighetsgraden i meldingen tilsier også hvor omfattende undersøkelsen skal gjøres.

Videre uttrykte informantene at dersom det kom nye opplysninger i undersøkelsen som tilsa at barnevernsarbeideren ble ytterligere bekymret, må også disse opplysningene kartlegges. Det første saksbehandlerne derfor gjorde var å se på bekymringsmeldingen og hvordan den var avklart av tjenesten, og la opp undersøkelsesplanen ut fra dette. «Vi skal undersøke ut ifra bekymringsmeldingen. Og da tenker jeg at vi må først og fremst ta utgangspunkt i om det handler om å finne hva tiltak som er best eller om det er behov for tiltak, eller om det er sånn at man skal vurdere om barnet kan bo hjemme eller ikke» (saksbehandler 1). For som informantene uttrykte i intervjuet, er det ikke standardiserte forløp i en undersøkelse, en kartlegger ut fra hvordan bekymringen er.

Individuelle risikoforhold fra melder ble også tatt opp som et moment i vurderingen av barnets beste. Dette da melderens risikoforhold var med å påvirke vurderingene.

4.1.6 Oppsummering

Jeg har i delkapittel 4.1 svart på forskningsspørsmål 1 som er: «Hvilke momenter legger saksbehandlere i en barnets beste vurdering?». Fem temaer ble kategorisert som sentrale i saksbehandleres vurdering av barnets beste. Temaene var barnets behov, foreldrenes fungering, relasjon og samspill mellom barn og foreldre, barnets og familiens nettverk og ressurser og individuelle risikoforhold fra melder. Funnene belyser faktorene som

saksbehandlerne tar hensyn til i sine vurderinger og gir innsyn i hva som inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger.

4.2 Perspektiver til momentene i barnets beste

I det neste vil jeg presentere funnene knyttet til hvilke perspektiv informasjonene kommer fra som inngår i momentene til barnets beste vurdering. Det er viktig med flere perspektiver i saken, og dette viste informantene til under intervjuene. Jeg vil redegjøre for de ulike perspektivene som datamaterialet dekket som er: foreldrenes, barnets, offentlige etater, saksbehandleres og melderers perspektiv.

4.2.1 Barnets perspektiv

Det første alle saksbehandlerne hadde fokus på, var barnets perspektiv. Barnets perspektiv ble nevnt som særlig viktig, og noe av det første saksbehandlerne gjorde i oppstarten av undersøkelsen. *«Deres synspunkt er jo viktig for å kunne forstå hva som er til det beste for akkurat dette barnet. Det er jo litt hva de opplever. For vi kan ha mye meninger om at dette bør være endret»* (saksbehandler 3). Barnets medvirkning og synspunkt har derfor et stort fokus hos de ansatte i barneverntjenesten. Men som flere saksbehandlere også sa noe om, må barnets medvirkning vurderes ut fra barnets alder og modenhet. *«Barnets medvirkning i den forstand og det går, tenker jeg litt etter alder, jo eldre jo lettere å få barnets stemme»* (saksbehandler 2).

Dersom barnet ikke har mulighet til å uttrykke seg, enten grunnet språk og alder, eller andre forhold, kan deres medvirkning vektlegges på andre måter. Slik som en saksbehandler sier her: *«De aller minste har en gjerne observasjoner og sånne ting, som vi bruker en del. Eller gjennom instanser som kjenner barnet»* (saksbehandler 3). Barnets medvirkning blir da sikret gjennom observasjon eller innhenting av opplysninger fra instanser som kjenner barnet.

Informantene viste også til at de noen ganger måtte gå bort fra barnets meninger, fordi de så barnets samlede behov som annerledes enn hva barnet selv mente var deres behov.

Saksbehandler forklarer at det er ikke alltid at det barnet sier er forenlig med hva som er best for dem, og noen ganger må derfor barneverntjenesten ta vurderinger uavhengig av hva barna ønsker og sier. *«Vi kan si noe om at vi er nødt til å vektlegge vår vurdering av barnets beste, til tross for at barnet mener noe helt annet. (...) Barnets beste betyr ikke alltid barnets egen*

stemme» (saksbehandler 6). I slike tilfeller sier en saksbehandler det slik om hva barnet da har behov for: «Også er det viktig at barnet får en forklaring på hva som gjør at, på tross av at du har sagt at dette er det du vil, så vurderer barneverntjenesten det annerledes» (saksbehandler 2).

Oppsummert viste alle saksbehandlere til viktigheten av å få barnets perspektiv inn i informasjonen om barnets beste. Saksbehandlerne mente det var viktig at barnets fikk uttrykke seg om hva som er deres beste, og at deres meninger må vektlegges etter alder og modenhet.

4.2.2 Foreldrenes perspektiv

Alle informantene trakk også frem foreldrenes perspektiv som betydningsfullt for en barnets beste vurdering. «Jeg tenker det er både samtaler med barnet selv og med foreldrene» (saksbehandler 1). Videre om hva de skulle ha foreldrenes perspektiv på, handlet det blant annet om: «hvordan foreldre opplever situasjonen» (saksbehandler 6). Mens en annen saksbehandler vektla: «og samtidig snakke med foreldrene for at foreldrene skal forstå, det er viktig at foreldrene skal forstå at vi ønsker barnets beste, at vi ønsker å komme inn og hjelpe i familien. For hvis foreldrene ikke har en tillit til oss, så kan det speile tilbake inn på barna» (saksbehandler 7). Ovenfor har jeg nevnt ulike momenter som saksbehandlere legger i en barnets beste vurdering. Saksbehandlerne tok opp viktigheten av å søke foreldrenes informasjon på disse områdene. Både hvordan foreldrene forstår barnas behov, men også hva de ser på som problemområder i familien.

Det er viktig å få til et godt samarbeid med foreldrene, og saksbehandlerne vektla å få informasjon om hvordan foreldrene opplevde kontakten med barnevernet. Dette for at foreldrene, sammen med barneverntjenesten, felles skal jobbe mot det som er til barnas beste. Tillit blir også nevnt som en viktig faktor rundt foreldrenes perspektiv, og at dersom foreldrene ikke har tillit til barneverntjenesten kan dette gå over på barna. En annen faktor i dette er også barnas lojalitet til foreldrene: «For de tørr ikke å si. For de er lojale» (saksbehandler 5).

Foreldrenes perspektiv ble tatt opp som et viktig perspektiv i informasjonen om barnets beste. Saksbehandlerne tok opp ulike momenter i vurderingen av barnets beste, og viste her til viktigheten av å få foreldrenes perspektiv på disse momentene.

4.2.3 Offentlige etaters perspektiv

Alle informantene så det også som viktig med innhenting av informasjon fra instanser som kjenner barnet og familien, for å få deres informasjon inn i beslutningsgrunnlaget / vurderingsgrunnlaget for saken. Ulike instanser kjenner i all hovedsak barna bedre, da de ser dem i hverdagen. Videre vektla saksbehandlerne at offentlige instanser ofte har informasjon som kan være betydningsfull for å forstå barnets helhetlige omsorgssituasjon og hva som kan være dette barnets beste. Innhenting av opplysninger fra offentlige etater, kommer frem i denne saksbehandler sitt utsagn: *«Og samtidig for å bli mest mulig kjent med barnet så må vi innhente opplysninger fra skole, helsestasjon og BUP»* (saksbehandler 7). Dette er sammenfallende med det en annen saksbehandler sier her: *«Hvordan andre instanser opplever selve bekymringen»* (saksbehandler 6).

Poenget med innhenting av opplysninger fra offentlige etater uttrykker en saksbehandler slik: *«skole, barnehage og eventuelle andre som er involvert i det. Som kan gjøre seg opp en mening om hva som er det beste»* (saksbehandler 5). For som saksbehandlere tok opp har instansene ofte en mening om barnets og familiens situasjon, og de kan da være med å påvirke med å komme med innspill om hva de tenker er barnets beste.

Oppsummert påpeker saksbehandlerne å få offentlige instanser sitt perspektiv i informasjonen om barnets beste. Dette for å få deres informasjon med i vurderingsgrunnlaget for saken, og deres perspektiv på hva de tenker er barnas beste i de ulike sakene.

4.2.4 Saksbehandleres perspektiv

Saksbehandler skal samle informasjon som vurderingsgrunnlag for å beslutte hva de anser er til barnets beste, og derfor vil også saksbehandlers perspektiv være viktig. *«Men man må jo på en måte danne seg et godt grunnlag til å kunne mene noe, og i hvert fall legge det til rette for»* (saksbehandler 4). På bakgrunn av all informasjonen en får i undersøkelse, må en gjøre seg opp en mening. For ifølge en annen saksbehandler: *«målet med undersøkelsen er å finne ut om det er grunnlag for å sette inn tiltak etter barnevernloven»* (saksbehandler 3). Dette viser til hva som vil være målet med undersøkelsen. Informantene påpekte at en skal finne ut om familien har behov for hjelpetiltak og eventuelt hvilke.

Som en informant tok opp gjør en hele tiden vurderinger i saken, på bakgrunn av informasjonen en sitter med eller får i løpet av undersøkelsen. *«I det leddet kan vi gjerne*

vurdere å justere undersøkelsesplanen, hvis vi allerede har laget et utgangspunkt» (saksbehandler 6). Denne saksbehandleren fortalte om ukentlige stoppunkt, der en tok vurderinger i saken. På denne måten var det en større mulighet for å ta vurderinger og eventuelt gjøre justeringer, underveis i undersøkelsen. Til slutt i en undersøkelse vil en sitte igjen med mye informasjon. *«Så ofte så overlapper de, men jeg tenker det er viktig å være bevisst på at å vurdere barnets beste er noe mer enn å bare vurdere den informasjonen en har fått sånn isolert sett»* (saksbehandler 1). Saksbehandleren her viser til viktigheten av at barnets beste vurderinger er noe mer enn å bare vurdere informasjonen en har fått. Som saksbehandler må en samle opp informasjonen en har, og ta vurderinger på bakgrunn av dette.

Et annet perspektiv som saksbehandlerne viste til som viktig i informasjonen av barnets beste var saksbehandleres perspektiv. Saksbehandlere skal samle informasjon som vurderingsgrunnlag for å beslutte hva de anser er til barnets beste.

4.2.5 Melders perspektiv

Avslutningsvis har flere av informantene påpekt melderers perspektiv inn i saken. Saksbehandlerne forklarte at de allerede i avklaringen av meldingen, kontaktet melder. Dette for å ta vurderinger om det er grunnlag for å åpne undersøkelse eller ikke. En annen saksbehandler påpekte også at det melder ser på som bekymringsområdene i familien, vil påvirke hvordan saksbehandleren vurderer meldingen og legger føringer for videre undersøkelse. Dette vil videre påvirke hvordan saksbehandleren legger opp sin undersøkelse. En praksis i noen av barneverntjenestene som saksbehandlerne tok opp, var at de kontaktet melder i oppstarten av undersøkelse, og deres synspunkter, ble da også tatt med i saksbehandleres vurderinger. En saksbehandler sa det på denne måten: *«Det er jo en bekymringsmelding, så vi jobber utifra det, men så får vi jo veldig mye informasjon utenom»* (saksbehandler 4). For dersom en får informasjon utenom, har en etter barnevernloven både mulighet og plikt til å kartlegge også dette.

Melders perspektiv var det siste perspektivet som ble tatt opp i intervjuene som inngår i informasjonen om barnets beste. Både melderers bekymringer, men også det som viser seg å være praksis i noen barneverntjenester, at melder blir kontakten i oppstarten av undersøkelsen, påvirker hvordan saksbehandlerne legger opp undersøkelsen.

4.2.6 Oppsummering

Forsknings spørsmål 2 er: «Hvilke perspektiver inngår i informasjon om barnets beste?».

Dette ble besvart ved å analysere fem sentrale perspektiver som saksbehandlere vektlegger i vurderingen av barnets beste: barnets, foreldrenes, offentlige instanser, saksbehandleres og melderers perspektiv. Saksbehandlerne påpekte viktigheten av disse perspektivene for å få et mest mulig helhetlig bilde av hva som er til barnets beste. Hvert av perspektivene gir innspill som sammen bidrar til en informert og balansert vurdering av barnets behov og situasjon.

4.3 Saksbehandleres skjønnsvurdering

Det er flere forhold som spiller inn på saksbehandlere sine vurderinger av barnets beste og påvirker hvordan den enkelte saksbehandler gjør sine vurderinger. «Det er jo nettopp det at barnets beste er en skjønnsmessig vurdering» (saksbehandler 4). Ovenfor har jeg nevnt de ulike momentene som saksbehandlere viser til for hva som inngår i barnets beste. Jeg har også belyst disse momentene med ulike perspektiver. Det siste delkapittelet handler om hvordan saksbehandlere selv forklarer hva som inngår i skjønnsvurderingene de gjør.

4.3.1 Egne og andres verdier og holdninger

Alle saksbehandlere påpekte at verdier, holdninger og arbeidserfaring var med på å påvirke hvordan de selv gjorde barnets beste vurderinger. Informantene påpeker at vurderingene er krevende og må vurderes individuelt for hvert enkelt barn: «vi må huske på hele veien at det ikke er en generell barnets beste vurdering, men det er en konkret inn akkurat mot familien» (saksbehandler 4). Saksbehandlerne forklarte at holdninger og verdier påvirker barnets beste vurderinger, der dette kan stå som et konsentrert utsagn. «De holdningene vi har til hva vi vektlegger når vi skal vurdere noe av hva som er det beste for barnet og hva syn og vinkler vi velger å se ting fra og hva vi en vektlegger er viktig inni den vurderingen har vi absolutt noe å si» (saksbehandler 4). Det var ikke kun egne holdninger og verdier som påvirket vurderingene, men også kollegaers holdninger og verdier: «Alt påvirker. Det påvirker i forhold til drøftinger med leder, hvem er ledere. Hva har de med seg. Hvem er samarbeidspartner. Hva har de med seg» (saksbehandler 5).

Det er ikke så tydelig hvilke verdier og holdninger som saksbehandler viser til at påvirker deres skjønnsvurderinger. En saksbehandler viste til verdien av likeverdighet og viktigheten av å være bevisst på at de vi møter, skal ses på som likeverdige og møte dem ikke dømmende

holdninger: *«At vi er likeverdige, og at vi har en åpen kommunikasjon med de vi skal snakke med, som ikke er dømmende»* (saksbehandler 2).

Flere saksbehandlere fortalte om ulike eksempler fra arbeidslivet, og hvordan deres egne verdier og holdninger påvirket arbeidet de gjorde. Det flere tok opp var saksbehandleres ulike standarder for renslighet i huset. *«Så tenker jeg at det kan være når vi går inn i et hjem, og hvis vi skal se det hjemmet ut i vår egen standard, i stedet for å tenke at vi må ha litt nøytrale briller på, og være åpen for at det er en ulik standard på hvordan vi velger å ha det hjemme, så tenker jeg at det kan påvirke oss når vi gjør en barnets beste, for det vi tenker at de ikke kan leve under de forholdene, eller at å leve under uryddige forhold vil påvirke dem mer negativt enn det kanskje gjør»* (saksbehandler 1). Som saksbehandlere påpeker er barna som lever i disse hjemmene vant med å ha det slik, og de vil ikke reagere på dette på samme måten som saksbehandlere gjør.

Oppsummert viser alle saksbehandlerne til at verdier, holdninger og arbeidserfaring påvirker deres vurderinger av barnets beste. De holdninger som saksbehandlerne viser til er blant annet dette med standard for renslighet i hjem, mens verdiene er eksempelvis det den ene saksbehandleren påpekte om likeverdighet.

4.3.2 Kompetanse og faglig kunnskap

For å ta barnets beste vurderinger påpeker saksbehandlere at kartleggingsverktøy og gode rutiner er med på å påvirke deres skjønnsvurderinger: *«Selv sagt hjelper det med gode kartleggingsverktøy og forholde seg til gode rutiner i barneverntjenesten»* (saksbehandler 8).

I barneverntjenesten er det viktig med faglig kunnskap som saksbehandler refererer til her.

Flere saksbehandlere påpekte at BBIC – modellen var et godt verktøy til undersøkelsen, for å vite hva en bør undersøke. Noen av saksbehandlerne refererte til modellen som trekanten: *«Vi bruker mye denne trekanten for å få et overblikk over hele omsorgssituasjonen. Og ha det som bakgrunn for hvordan man tar en vurdering»* (saksbehandler 3). BBIC – modellen står for «barnets behov i sentrum», og er en sosioøkologisk modell. En annen saksbehandler forklarte at BBIC - modellen var en hjelp til undersøkelsen for å ha fokus på barnets beste: *«Sånn at det er mange momenter som du kan ta utgangspunkt i for å sikre at du klarer å ramme hele undersøkelsen ut ifra barnets beste»* (saksbehandler 8).

Videre viste en saksbehandler til betydning av å ha generell: «*kompetanse i forhold til barn*» (saksbehandler 2). Saksbehandleren snakket videre om at denne kompetansen er viktig for å vite hvordan en skal tilrettelegge i samtaler med barn og hvordan en skal møte barn på best mulig måte. Denne kompetansen forklarer informantene er relevant for å vite litt om barns behov i forhold til alder og for å kunne ta vurderinger om foreldrene klarer å møte barnas behov. En annen saksbehandler påpekte det samme, men argumenterer i tillegg ut fra rettighetsperspektivet når hun sier dette: «*når en skal gjøre en barnets beste, så drar en jo inn mer hva vi vet generelt om hva barn har rett på og hva barn trenger*» (saksbehandler 1).

Kulturell kompetanse ble også adressert som en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for å gjøre skjønnsvurderinger. En informant sa det slik: «*så kommer det litt an på om det er kultur inni bildet, språk og de type tingene*» (saksbehandler 2). Informanten sa videre at denne kompetanse er relevant, da en som ansatt i barneverntjenesten møter familier fra flere ulike land og kulturer. Som informantene tok opp kan standarden for hva som er barnets beste variere fra land til land og fra kultur til kultur, og så det derfor som en viktig kunnskap å ha for å gjøre skjønnsvurderinger.

Ansatte i barneverntjenesten skal forholde seg til barnevernloven og annet relevant lovverk og retningslinjer, og jobbe ut ifra dette: «*Det står i lovverket, det står i mye forskning*» (saksbehandler 5). Som saksbehandler her refererer til er det derfor også viktig med juridisk kunnskap. En saksbehandler nevnte også FN sin momentliste som et godt verktøy for å komme frem til barnets beste: «*så bruker vi FN sin momentliste*» (saksbehandler 3). Denne saksbehandleren var opptatt av relevant litteratur og momentliste i forhold til barnets beste vurderinger.

For å ta kunne vurdere barnets beste viste saksbehandlere til viktigheten av et godt kunnskapsgrunnlag bestående av generell kompetanse om barn, kulturell kompetanse, sosioøkologisk kompetanse og juridisk kunnskap. I tillegg viste de til kartleggingsverktøy som kunne gi gode rutiner. Noen saksbehandlere gir barnets beste vurderinger ikke et innhold, som vil si at det er noen saksbehandlere som vil si at det er noe selvsagt hva en barnets beste vurderinger er. Min studie viser til at det inngår mange momenter, som vektet ulikt, det inngår informasjon til vurderingsgrunnlaget fra ulike perspektiver, og også her vektet det ulikt. I tillegg gjør saksbehandlere skjønnsvurderinger ut fra ulike hold.

4.3.3 Taus kunnskap

Saksbehandlere kan opparbeide seg erfaringer og kompetanse på feltet over tid. En saksbehandler forklarte at selv om hver sak må vurderes individuelt, kan det likevel ha stor verdi med erfaringen en har med seg. Saksbehandleren forklarte det slik: *«Klart at etter så mange år bygger en opp en kunnskapsbase, så du henter litt frem i på godt og vondt, tenker jeg. Sånn at du sammenligner litt med tidligere saker, erfaringer og liknende situasjoner»* (saksbehandler 3). Saksbehandler referer til en form for kunnskap som blir internalisert, og som kan relateres til den tause kunnskapen. Andre forklarte lignede kunnskap som «erfaringsbasert kunnskap». En saksbehandler påpekte at denne formen for kunnskap kan påvirke deres skjønnsvurderinger, og sa det slik: *«Vi har alle forskjellige erfaringer (...) som jeg tror påvirker hvordan vi velger å se på ting»* (saksbehandler 5).

Oppsummert viser informantene til at saksbehandlerne i barneverntjenesten over tid utvikler en betydelig erfaringsbasert kunnskap som påvirker deres vurderinger. Erfaringen de opparbeider seg gir dem et bredere perspektiv, men vises også til som forhold som kan påvirke skjønnsvurderingene.

4.3.4 Bevissthet om egen livshistorie og eget daglige liv

Saksbehandlerne forklarte også viktigheten av være bevisst over egen livshistorie, og hvordan dette er med å påvirke hvordan de gjør sine barnets beste vurderinger. En informant tok opp følgende: *«Sånn personlig har jeg hatt litt voksne i familien min som har hatt problemer med alkohol (...) Vi må gjøre noe i de sakene at de unge har foreldre som har alkoholproblem»* (saksbehandler 5). Denne saksbehandleren snakker om erfaringer fra egen oppvekst, og sier at det er viktig å «gjøre noe» for barn i alkoholiserede hjem. Saksbehandleren snakket om at det var lett å tenke at sakene var mer alvorlige enn de egentlig var. Men saksbehandleren var reflektert og selv klar over dette, som gjorde at det var en større bevissthet om det.

«Men igjen vil jeg si at det er utrolig viktig med utdannelsen, når du gjennomgår utdannelsen, at du faktisk gjennomgår en grundig vurdering av deg selv. Og at du på en måte skal være rustet til jobben» (saksbehandler 8). Saksbehandler viser til betydningen av å gjennomgå en vurdering av seg selv på veien gjennom utdanningen og ut i arbeidslivet, for å se om en er kvalifisert og rustet til å stå i jobben. For som informantene hadde fokus på er det en tøff jobb

som krever mye, og en må derfor være klar over eget ståsted, der egen livshistorie påvirker hvordan en vil møte andre og gjøre sine barnets beste vurderinger.

Ovenfor nevnes ulike eksempler på hvordan egen livshistorie og eget hverdagsliv kan prege arbeidet som saksbehandler, og hvordan de gjør sine barnets beste vurderinger.

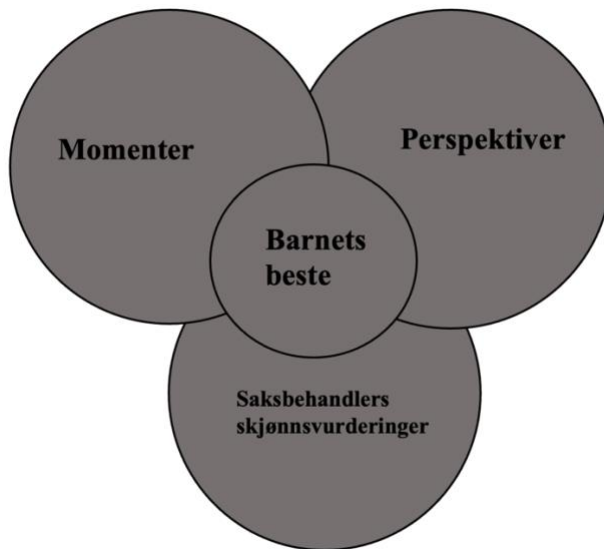
Saksbehandlere viser til viktigheten av å være bevisst over egen livshistorie og være reflektert i jobben som saksbehandler. Saksbehandlerne vurderer av hva som er barnets beste påvirkes av deres egen livshistorie og personlige erfaringer. Utdanning og selvrefleksjon er viktig for å forberede saksbehandlere på utfordringene i jobben.

4.3.5 Oppsummering

Forskningsspørsmål 3 er: «*Hva inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste?*». Saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste påvirkes av flere faktorer som nevnt ovenfor. Deres vurderinger av hva som er barnets beste er en prosess som involverer en kombinasjon av personlige verdier, faglig kunnskap, taus kunnskap og bevissthet om egen livshistorie. Faktorene sammen gir en helhetlig og nyansert forståelse som er nødvendig for å ta informerte og rettferdige beslutninger til barnets beste.

5.0 Diskusjon

I dette kapitlet skal jeg drøfte studiens funn i lys av den tidligere presenterte forskningen og teorien. Formålet med dette kapitlet er å besvare oppgavens hovedproblemstilling: «*Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?*»

Figur 1: Modell over kompleksiteten av barnets beste vurderinger

Ovenfor er en modell som viser til kompleksiteten av barnets beste vurderinger ut fra mine data. Jeg vil dele kapitlet inn i tre tema som svar på de tre forskningsspørsmålene:

- *Hvilke momenter legger saksbehandlere i en barnets beste vurdering?*
- *Hvilke perspektiver inngår i informasjon om barnets beste?*
- *Hva inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste?*

Modellen er ment som en oversikt over hvordan disse tre forholdene viser til hverandre. Jeg vil først redegjøre for de tre forskningsspørsmålene og løfte de frem med aktuell teori og litteratur. Denne oppbyggingen er nyttig for til slutt å kunne vise til kompleksiteten i vurderingen av barnets beste.

5.1 Momenter i barnets beste

Jeg vil starte med å drøfte første forskningsspørsmål som er: «*Hvilke momenter legger saksbehandlere i vurderingen av barnets beste?*». Momentene som min studie viser, er:

- Barnets behov
- Foreldrenes fungering
- Relasjon og samspill mellom barn og foreldre
- Familiens nettverk
- Individuelle risikoforhold fra melder

Jeg har tidligere i oppgaven presentert to ulike momentlister som er utarbeidet av FNs barnekomité og NOU 2023:7. Jeg vil i min drøfting ta utgangspunkt i barnekomitéen sin konkretisering av barnets beste, da det er denne som er mest omtalt i litteraturen (Haugli, 2020; Martnes, 2021; Prop. 133L, 2020 – 2021, NOU 2023:7). Det vil også bli supplert med konkretiseringer fra NOU 2023:7 og andre relevant kilder.

FNs barnekomité i General Comment (GK) nr. 14 (2013):

- Barnets synspunkter
- Barnets identitet
- Bevaring av familiemiljøet og opprettholdelse av relasjoner
- Omsorg, beskyttelse og sikkerhet for barnet
- Sårbarhetssituasjonen
- Barnets rett til helse
- Barnets rett til utdanning

Det første temaet som min studie viser er barnets sårbarhet, som et moment i vurderingen av barnets beste. Dette da det er en viktig del av kartleggingen om barnet har spesielle behov, som en må ta hensyn til i undersøkelsen og i vurderingen av veien videre. Dette momentet samsvarer med momentet som barnekomitéen adresserer, som viser til å ha med barnets situasjon angående sårbarhet inn i vurderingen av barnets beste (GK nr. 14, 2013, s. 15).

Utvalget til NOU stadfester at barn som er i sårbare situasjoner, kan ha ulike behov og nevner eksempelvis «*barn som står i fare for vold, utnyttning eller misbruk, nedsatt funksjonsevne, oppleve diskriminering, fattigdom, være flyktning eller asylsøker*» (NOU 2023:7, s. 162).

Disse ulike eksemplene viser til ulike alvorlige sårbarheter barn kan ha. Sårbarheter kan også

handle om ulike risikofaktorer i familien, blant annet skilsmisse eller mye flyttinger. Små barn har også med seg en sårbarhet. Det er derfor i en undersøkelse ikke tilstrekkelig å vurdere at barnet er sårbart, uten å begrunne barnets individuelle sårbarheter.

Et moment som min studie viser, er barnets behov for oppfølging og tilrettelegging av helse. Under dette viste også studien til om foreldrene hadde kapasitet til å følge opp dersom barna hadde helseutfordringer. Dette ble presentert som et moment som skulle tas med i vurderingen av barnets beste. Barnekomitéen skriver at barnets helse kan være en del av vurderingen og fastsettelsen av barnets beste med hensyn til andre typer beslutninger (GK nr. 14, 2013, s. 16). Dersom barnas helseutfordringer er store, vil det være nødvendig med et godt tverrfaglig samarbeid. Samtidig vil det være viktig å skille på hva som er barneverntjenestens mandat og andre tjenester mandat. Alle barn har rett på en helhetlig oppfølging, og barnets helse vil være viktig for at barneverntjenesten skal få et totalt bilde av omsorgsbelastningen foreldrene står i.

Barnets behov for ivaretagelse av kultur og språk er et moment inn under tema barnets behov for å identifisere barnets beste. Dette går inn under punktet om barnets identitet, der barnekomitéen skriver at barnets identitet er en av barnets rettigheter (GK nr. 14, 2013, s. 12). Videre handler det om at barnet sin bakgrunn og fellesskap som barnet inngår i, skal hensyntas i alle faser av en barnevernssak, men også i vurderingen av barnets beste (NOU 2023: 7, s. 161). Selv om informantene tar opp viktigheten av kulturforståelse, undrer jeg meg over at det er lite problemstillinger knyttet til dette. Det finnes mange ulike kulturer og for å få et helhetlig bilde av barnet og familiens fungering er det viktig at en har kunnskap og forståelse for hvem de er og hva de har med seg.

Studien viser til momentet om barnets medvirkning og barnets behov for å medvirke som viktig inn i vurderingen av barnets beste. Selv om alle informantene viste til betydningen av å gi barn anledning til å medvirke, var innholdet i hva de la i medvirkning ulikt. Noen av saksbehandlerne påpekte betydningen av å få frem barnets synspunkt. Videre måtte barna få tilstrekkelig informasjon og det må legges vekt på å skape gode rom for at barnet skal få uttrykt sin mening. Et moment som ble tatt opp i forhold til barnets medvirkning var saksbehandlerne som la vekt på at jo eldre barnet er, desto lettere var det å få barnets stemme. Som forsker undrer jeg meg over at det skal være lettere å få barnets synspunkt med eldre barn, og hva dette handler om. Handler det om at eldre barn i større grad forstår hva en undersøkelse innebærer, handler det om språkforståelse eller andre ting. Samtidig er alle informantene bevisste på at alle barn skal få mulighet til å medvirke.

Medvirkning som en del av barnets beste vurdering ble også vurdert som utfordrende. Utfordringene bestod både i at barn kan gi uttrykk for hva de ønsker, men at barnevernet i noen saker måtte beslutte noe som ikke er i tråd med hva barnet ønsket. Dette kan stå som et konsentrert utsagn. Når barneverntjenesten gjør en barnets beste vurdering, kan det komme motstridende rettigheter opp mot hverandre. Derfor kan barnets medvirkning noen ganger komme i konflikt med blant annet barnets syn. Barn er ikke fullt utviklet på en rekke områder og som voksen kan man ikke forvente at de på kort eller lang sikt alltid kan se konsekvensene av ting. Å få tak i barnets reelle mening kan være utfordrende, med tanke på biologiske bånd, lojalitet og trusler om hva som kan skje. Derfor kan barneverntjenesten komme i en situasjon der en gjør vurderinger som går på tross av barnets synspunkt.

Det neste temaet som studien tar opp, er foreldrenes fungering. Det er foreldre som skal ta vurderinger på vegne av barna når de er små, og sammen med barna når de blir eldre. Informantene vektla derfor å få informasjon om foreldrene og deres fungering, som et viktig moment inn i vurderingen av barnets beste. Barneverntjenesten må ha respekt for å anerkjenne at foreldrene har best kjennskap til eget familieliv og historie. Ansatte i barneverntjenesten har som oftest en annen fagkunnskap enn det foreldre har. De forstår ikke alltid vårt språk, og det er derfor viktig å tilpasse dette i samtaler med foreldre og barn.

Det tredje temaet som kommer frem i studien er relasjonen mellom barn og foreldre. Relasjon og samspill mellom barn og foreldre spiller inn på vurderingen omkring barnets omsorgssituasjon. Utvalget i NOU skriver at dette handler om barnets tilhørighet og barnets relasjoner og tilknytning både til omsorgspersoner, familien og øvrige personer i nettverk. I dette inngår barnets relasjonelle behov og hvordan familien kan bidra med barnets relasjonelle behov og gi barnet en sammenheng i sitt liv (NOU 2023:7, s. 161). Gjedrem (2018, s. 73-74) skrev også om tre perspektiver inn mot barnets beste, der det andre perspektivet vektla relasjonen mellom barn og foreldre. Videre at det er til barnets beste dersom kvaliteten på relasjonen er trygg og god (Gjedrem, 2018, s. 73 – 74).

Et undertema i datamaterialet, er barnets behov for beskyttelse. Som ansatt i barneverntjenesten skal en både jobbe etter minste inngrep prinsipp, det biologiske prinsipp og etter hva som er til barnets beste (Netland, 2020, s. 49 – 50). Saksbehandlerne vektla at det som oftest er til barnas beste å bo sammen med sine biologiske foreldre. Likevel er det tilfeller der en vurderer at det ikke er til barnas beste, og derfor må flytte dem ut av hjemmet. For en kan ikke la barn bo hjemme med sine foreldre, dersom det er skadelig for barna.

Samtidig var saksbehandlere opptatt av at det skal være siste utvei, som barnekomitéen også vektlegger, sammen med at en skal ha prøvd ut andre tiltak først (GK nr. 14, 2013, s. 13). Vanligvis er ikke dette noe som blir aktuelt i en undersøkelse. I situasjoner hvor foreldrene ikke klarer det, kan det være til barnets beste å bytte omsorgsbasis. Dette viser til viktigheten med momentet om relasjon inn i vurderingen av barnets beste.

Barnets relasjoner og tilknytning kan igjen knyttes opp mot temaet barnets og familiens nettverk og ressurser som saksbehandlere tok opp som et viktig moment i vurderingen av barnets beste. Saksbehandlere nevnte at noen ganger var det nok at nettverket kjente til utfordringene i hjemmet. Dette for at nettverket kanskje er ekstra påpasselig eller bistår familien om det blir aktuelt. Andre ganger, dersom saken er mer alvorlig, var det viktig å se på om noen i nettverket kunne hjelpe til. Retten til familieliv er nedfelt i artikkel 16.

Barnekomitéen (GK, nr. 14, 2013, s. 13) har fokus på at en viktig komponent i beskyttelse av barnet er å bevare familiens samhold. Gjennom å få oversikt over nettverket og hvilke ressurser det er, vil en kunne ha utbytte av dette i undersøkelsen, men også i andre faser i barnevernssaken dersom det skulle bli aktuelt.

Et moment ingen av saksbehandlerne tok opp, var barnets rett til utdanning. Beslutningstakere må ta hensyn og respektere barnets beste med hensyn til deres utdanning (GK nr. 14, 2013, s. 16). Utdanning er en investering i fremtiden, men også en mulighet for gledesfylte aktiviteter, respekt, deltakelse og oppfyllelse av ambisjoner. Barnekomitéen (GK nr. 14, 2013, s. 16) presiserer at *«å svare på dette kravet og å styrke barnas ansvar for å overvinne begrensningene fra sårbarhet av noe slag, vil være til deres beste»*.

Selv om temaet fra barnekomitéen om omsorg, beskyttelse og sikkerhet for barnet ikke er et direkte tema fra informantene, kan det likevel tas med i det som er redegjort ovenfor. Punktet handler om at når en skal vurdere og fastsette barnets beste, skal det tas i betraktning at staten har en plikt til å sikre at barnet får den beskyttelsen og omsorgen som er nødvendig for barnets trivsel (GK nr. 14, 2013, s. 15). Videre skriver komitéen at «beskyttelse og omsorg» må leses i vid forstand i forhold til idealet om å sikre barn velvære og utvikling. Barnets trivsel handler om barns grunnleggende materielle, fysiske, pedagogiske og emosjonelle behov, men også barnets behov for kjærlighet og trygghet (GK nr. 14, 2013, s. 15). Et av barns grunnleggende behov er å bli emosjonelt ivaretatt, og dersom omsorgspersoner ikke ivaretar dette behovet, må det settes inn tiltak for å sikre at barnet utvikler en trygg tilknytning. Ved vurdering av barnets beste skal en også vurdere barnets sikkerhet. Dette

handler om at barnet har rett til beskyttelse mot blant annet fysisk og psykisk vold, skade eller misbruk, seksuell trakassering og mobbing (GK nr. 14, 2013, s. 15). NOU 2023:7 stadfester at trygghet handler om å vurdere risikofaktorer i et barns liv som potensielt kan skade barnet på kort og lang sikt (NOU 2023:7, s. 161). Dette kan ses i sammenheng med punktet som saksbehandlerne nevnte om barnas behov, og barns ulike behov. Både de sosiale, emosjonelle og praktiske behov som barna har hver dag, og som det er forventet at foreldre klarer å dekke.

Avslutningsvis skriver komitéen at det *«grunnleggende beste for barnet – vurderingen er en generell vurdering av alle relevante deler av barnets beste, og betydningen av hvert element er avhengig av andre»* (GK nr. 14, 2013, s. 16). Videre tydeliggjøres det at ikke alle elementene er relevant i hvert tilfelle, og at ulike elementer brukes ulikt i ulike saker. Elementene i vurderingen av barnets beste kan komme i konflikt ved vurdering av en konkret sak og omstendigheter. Da må elementene vektas mot hverandre for å finne løsningen som er til barnets beste. Hensikten med å vurdere og konkretisere barnets beste er å sikre full og effektiv utnyttelse av rettighetene i konvensjonen og den helhetlige utviklingen av barnet (GK nr. 14, 2013, s. 17). Momentlistene er ment å være veiledende for saksbehandlerne og fungere som et verktøy i vurderingen av barnets beste (NOU 2023:7, s. 158).

Hvis en da skal oppsummere momentene opp mot hverandre, trekker informantene frem flere momenter som redegjøres for i teorien, med unntak av to: barnets rett til utdanning og omsorg, beskyttelse og sikkerhet for barnet (GK nr. 14, 2013). Selv om informantene samlet identifiserte fem sentrale momenter, varierte det hvordan de vektlegger disse i vurderingen av barnets beste. Det er også utfordrende å fastslå om disse momentene kun gjelder for informantene i denne studien eller om de kan generaliseres til en bredere gruppe. Likevel er det bredden i momentene som saksbehandlerne vektas ulikt, og det er tydelig at de vektlegger momentene ulikt. Fra studien var det en saksbehandler som bare vektla en av de fem momentene, fordi vedkommende mente at det viktigste var å inkludere det barnet trengte i vurderingen av barnets beste. Dette viser en variert tilnærming blant saksbehandlerne når det gjelder hvilke faktorer som anses som avgjørende for barnets beste. Denne variasjonen i vektleggingen av momentene medfører en betydelig kompleksitet i vurderingen av barnets beste. Med fem identifiserte momenter som påvirker vurderingen, blir det utfordrende å finne en balanse.

5.2 Perspektiver til momentene

Videre i oppgaven vil jeg drøfte forskningsspørsmål 2: «*Hvilke perspektiv inngår i momentene til barnets beste?*». For å gjøre en barnets beste vurdering trenger saksbehandlere informasjon om de ulike momentene som vist til i forrige delkapittel. Hvem informasjonen kommer fra og hvem som har makt til å for eksempel gi sin problemdefinerings av barnets situasjon, vil også være avgjørende for hvordan saksbehandlere tar sine barnets beste vurderinger. Det kan syntes som de tar mange barnets beste vurderinger i en undersøkelsesfase, også her om hvem de lytter til. Studien min viser til at saksbehandlere etterspør informasjon som grunnlag for barnets beste vurdering ut fra hva barnet sier, hva foreldrene sier og hva aktuelle instanser rundt barnet og familien sier. Videre viser studien til at melders også gir viktig informasjon og at saksbehandleren etter å ha mottatt all informasjon må ta vurderinger ut fra dette.

Et tema fra min studie viser til at barnets perspektiv er viktig informasjon inn i saken. Saksbehandlerne adresserte at foreldrenes perspektiv er viktig for å få informasjon om de ulike momentene, og er to av de sentrale perspektivene saksbehandlerne sier de innhenter informasjon og opplysninger fra. Dersom det er bekymring knyttet til vold eller seksuelle overgrep, skal barna snakkes med først i undersøkelsessaken. Men vanlig praksis dersom bekymringene omhandler andre ting, tar en vanligvis kontakt med foreldrene først. Grunnen til at barnets perspektiv ble nevnt som viktig, var for å få deres synspunkt på hva de selv tenker er deres beste. Barnets mening skal tas med i vurderingen av barnets beste, jf. bvl § 1-3.

Barnets medvirkning har ifølge Harts stige «The Ladder of Participation» (1992) åtte steg. De ulike trinnene viser til hvordan barna i ulike grad blir involvert og får medvirke i egen sak. Barnevernloven er tydelig på at barnets mening «skal» tas med når man skal finne det som er til barnets beste. Derimot gjøres dette i ulik grad. I denne studien ble det vist til viktigheten av å informere barna på en adekvat og forståelig måte. Saksbehandlerne snakket alltid med barna, med mindre det var særlige grunner som tilsa noe annet. De vektla også at barnas mening spilte inn på identifiseringen av barnets beste. Det var kun i særlige tilfeller at de måtte tillegge barnets mening mindre vekt. I de sakene der det var tilfellet, var de viktig å forklare barna hvorfor en gjør som en gjør, selv om det ikke vil være lett for dem og forstå. Dette er i tråd med Harts stige (1992), og barnevernloven hvor en vektlegger å tolke barns meninger ut fra alder og modenhet.

Det andre temaet var foreldrenes perspektiv. Gjennom foreldrene ønsket saksbehandlerne å få informasjon om hvordan foreldrene opplevde situasjonen og innhentet deres synspunkt i saken. I datamaterialet kommer det også frem at en jobber for et godt samarbeid med foreldrene, ettersom tiltak fra barneverntjenesten i utgangspunktet er frivillige og basert på samtykke. Dersom foreldrene har tillit til barneverntjenesten og samarbeidet er bra, vil veien etter undersøkelsen bli lettere. Dette samsvarer med det Köhler-Olsen & Bie (2024) skriver om kontakt med foreldrene, at en vanligvis først tar kontakt med familien og innhenter informasjon.

Utvalget til NOU adresserer ulike utfordringer som er gjengangere i mange barneverntjenester. Blant annet nevnes manglende informasjon og involvering av barn og foreldre (NOU 2023:7, s. 163). Videre foreslår de å iverksette tiltak for å styrke involveringen av foreldre. Eksempelvis forbedre foreldrenes mulighet til å ha med støttepersoner i møte med barneverntjenesten og ved tydelig veiledning til barnevernet om hvordan foreldrene skal involveres i de ulike fasene i en barnevernssak. Selv om utvalget skriver at det ikke gjelder alle barneverntjenester, er det likevel en gjentakende utfordring i flere barneverntjenester (NOU 2023:7, s. 164). Videre tydeliggjør NOU at stabilitet, trygge rammer og trygge relasjoner for barn er viktig for deres rettssikkerhet (NOU 2023:7, s. 97). Dette er imidlertid ikke alltid like lett å legge til rette for i praksis, med tanke på tid og ressurser. Ut fra intervjuene med saksbehandlerne, kommer det frem at de har et stort fokus på å skape en relasjon med barnet og gi dem informasjon for å trygge dem.

Det tredje perspektivet og temaet som studien viser er offentlige instanser sitt perspektiv, og da gjennom innhenting av opplysninger fra dem. De ser barna hver dag, og kjenner dem i hovedsak bedre en saksbehandler har tid til å bli kjent med barna. Dette samsvarer med det Köhler-Olsen & Bie (2024) skriver, at det i mange saker vil være nødvendig å innhente informasjon fra andre instanser. Som saksbehandlerne vektet i intervjuene, var det også viktig for dem å få de offentlige instanser synspunkt inn i saken og deres vurderinger rundt hva de tenker er til barnas beste. Skole, barnehage, BUP, PPT og andre instanser som kjenner barnet er blant de som ble tatt opp av saksbehandlerne. Selv om de ikke alltid har all informasjonen, kjenner de barna godt og vet derfor ofte hva de trenger. Et undertema som kom frem var tverrfaglig samarbeid, og sikre at en jobber tverrfaglig for å sammen gjøre det som er til barnets beste. Det vil i mange saker være en styrke at instansene får jobbe sammen, men en viktig faktor for dette er samtykke fra partene. Barnekomitéen skriver også at det er viktig å

innhente nødvendige fakta og informasjon som er relevant for saken, som må tas med i verifiseringen og analysene for å vurdere barnets beste (GK nr. 14, 2013, s. 17-18).

Alle saksbehandlerne adresserte de tre ovennevnte perspektivene, og viste til at gjennom undersøkelsen innhentet de opplysninger fra barnet, foreldrene og instansene rundt familien. Det viser til at det er vanlig praksis i flere barneverntjenester å få nødvendig informasjon, fra de aktuelle partene og instansene. Informasjonen trenger en for å sikre at undersøkelsen har blitt opplyst fra flere hold og etter forsvarlighetskravet, jf. bvl § 1-7 (NOU 2023:7, s. 164).

Et fjerde perspektiv som ble tatt opp under intervjuene, er saksbehandlerens perspektiv. Både gjennom undersøkelsen og etter, tas det flere vurderinger på bakgrunn av informasjonen en besitter. Saksbehandlerens perspektiv er derfor også en viktig del inn i barnets beste, da det hele tiden er saksbehandleren som er ansvarlig for å gjøre vurderingene. Som saksbehandlere vektla er det viktig at man må danne seg et godt grunnlag for å mene noe.

Derimot er det mye som bidrar til å påvirke saksbehandlerens perspektiv. Dette vil jeg komme nærmere tilbake til i neste delkapittel 5.3.

Det femte og siste temaet som min studie viste til var melderens perspektiv.

Bekymringsmeldinger kan komme fra både private og offentlige meldere. Bufdir har utarbeidet en statistikk over hvem som sender meldinger til barneverntjenesten. Politiet og barneverntjenesten er de som sender mest bekymringsmeldinger, med 17 % og 14 %, mens foreldrene selv melder bekymring eller sender søknad om hjelp i 10 % av tilfellene (Bufdir, 2023). Dersom barneverntjenesten vurderer at det er «rimelig grunn» til å «anta» at det er grunnlag for å iverksette hjelpetiltak, skal det åpnes undersøkelse, jf. bvl §§ 2-1 og 2-2. Dersom det går videre til undersøkelse, påvirker melderens bekymringsområder hvordan undersøkelsen blir lagt opp. Bekymringsområdene fra melder, er det en i hovedsak skal kartlegge gjennom undersøkelsen. Barnevernet kan kontakte melder for å avklare innholdet i bekymringsmeldingen (Bufdir, 2022). Videre blir offentlig melder i noen barneverntjenester kontaktet i oppstarten av undersøkelsen, og saksbehandlerne uttrykte at det også her var nyttig å få innspill. Et annet forhold som utvalget skriver om er at undersøkelsens omfang ikke er tilpasset alvorlighetsgradene i sakene (NOU 2023:7, s. 163). Dersom melderens perspektiv blir tatt med i avklaringen av meldingen, kan dette være med å sikre at undersøkelsens omfang blir tilpasset alvorlighetsgraden i saken.

Barnets beste er det som skal være styrende gjennom hele undersøkelse og derfor er det viktig å innhente tilstrekkelig informasjon fra flere perspektiver. For å belyse de momentene som er nevnt tidligere, trenger man informasjon fra ulike hold. Saksbehandlerne peker på fem ulike perspektiver som er avgjørende for dette, der fire av perspektivene bidrar til å forme saksbehandleres vurderinger. Informasjonen som innhentes blir vektlagt forskjellig av saksbehandlerne, noe som skaper en utfordring i forhold til hvem som skal ha makt til å uttale seg om saken. Noen vektla spesielt det barnet fortalte, og begrenset informasjonsinnhenting til dette perspektivet. Andre viste til betydningen av å få informasjon fra barn, foreldre, og offentlige instanser. Dette avspeiler seg i hvordan saksbehandlerne prioriterer og vektlegger de ulike momentene.

Denne forskjellen i tilnærming viser hvor komplekst det er å vurdere hva som er barnets beste, da det ikke bare handler om hvilke momenter som må vektlegges, men også om hvilke kilder som anses som viktige å få informasjon fra. Dette for å få et helhetlig bilde. Den ulike vektleggingen av informasjon fra forskjellige perspektiver kan føre til varierende vurderinger og beslutninger, noe som ytterligere kompliserer prosessen.

5.3 Saksbehandleres skjønnsvurdering

I det siste delkapittelet vil jeg ta for meg forskningsspørsmål 3: *Hva inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste?*». Jeg har tidligere i kapitlet drøftet hvilke momenter saksbehandlere legger i barnets beste, før jeg har gått inn på hvilke perspektiver saksbehandlerne trenger for å belyse momentene. Som presentert i funn er barnets beste en skjønnsmessig vurdering og det er flere forhold som påvirker vurderingene. Hvordan saksbehandlerne selv anvender sitt skjønn er også en faktor inn i vurderingen av barnets beste. Jeg vil derfor ta for meg hva som inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste. Avslutningsvis vil jeg ta med kompleksitetsteori og gå inn på kompleksiteten i vurderingen av barnets beste.

Nordby & Halså (2020, s. 9) skriver at menneskelige aktiviteter er verdiladet, og mennesker gjør det en mener er riktig. Rammene for barnevernsarbeid er i stor grad verdibasert (Eide & Oltedal, 2015, s. 85). Verdier er noe man jobber med, når man jobber mot et mål for godt faglig arbeid (Nordby & Halså, 2020, s. 11). Et av temaene som min studie viser er at verdier og holdninger med på å påvirke vurderingen av barnets beste. Barnevernsarbeidere har med seg egne verdier og holdninger i jobben, som kan være med på å forme deres syn på hva som

er best for barnet. Som saksbehandler har en med seg egne verdier, og saksbehandlere har som regel ulike verdier knyttet opp mot vurderinger. Egne verdier og holdninger vil i stor grad vil påvirke vurderingene barnevernsarbeiderne gjør (Nordby & Halså, 2020, s. 14). Nordby & Halså (2020, s. 14) skriver at skjønnsutøvelsen er verdibasert og at dette er «spesielt tydelig i barnevern fordi sentrale begreper i lovverket er så verdiladet, og fordi det er nødvendig å fortolke disse begrepene som handlingsveiledende for praksis». Verdibasert skjønn spiller en stor rolle i de fleste beslutningsprosesser (Nordby & Halså, 2020, s. 15). Verdier og skjønn henger derfor sammen. Som teorien viser, er begrepene i lovverket verdiladet og åpne for tolkning. Hvilke verdier saksbehandlere har og det personlige skjønn, er derfor i stor grad med på å påvirke vurderingen av barnets beste.

Et annet tema fra min studie er viktigheten av faglig kunnskap for å sikre forsvarlighet og lik behandling i vurderingen av barnets beste. Det samme skriver Nordby & Halså (2020, s. 14), at ulike systematiske metoder kan være hjelpeverktøy i barneverntjenestene. Imidlertid finnes det også utfordringer ved slike verktøy, ved at de kan gi et snevert og ufullstendig bilde på virkeligheten. Hvis man tenker at disse verktøyene «tilpasser landskapet til kartet» og ikke motsatt, vil man ikke finne løsninger som er til barnets beste (Nordby & Halså, 2020, s. 14). Det vil også være viktig å ha gode rutiner og metoder blant annet for hvordan en skal identifisere og komme frem til barnets beste.

Kartleggings- og undersøkelsesmodellen «Barnets behov i sentrum» eller BBIC – modellen er det neste temaet som fremkom i min studie. Denne ble nevnt i sammenheng med undersøkelsen, og som et godt verktøy til å holde fokus på barnet gjennom undersøkelsen. BBIC er godt forankret i teorien (NOU 2023:7; Havnen et. al., 2020; Prop. 133L 2020 – 2021). Bufdir utvikler et digitalt barnevernsfaglig kvalitetssystem (BFK). Dette skal gi saksbehandlere i barnevernet faglig og juridisk støtte både til vurderinger, beslutninger og dokumentasjon i alle faser av en barnevernssak. Innholdet i BFK bygger blant annet på BBIC – modellen. Modellen er basert på en økologisk forståelse av barnets behov og utvikling. De tre faktorene som vektlegges, og som ofte vises som en trekantmodell med tre sider: er familie og miljø, barnets utvikling og behov og forelderens omsorgskompetanse (NOU 2023:7, s. 166). Det kan synes som BBIC verktøyet ble benyttet av flere i denne studien.

I datamaterialet kom det videre frem viktigheten av generell kompetanse i forhold til barn. Helsetilsynet (2019, s. 128) skriver at for å vite hvordan en skal vurdere barnets beste, må

man bruke kunnskap om barns behov generelt, men også konkret kunnskap om barnet saken gjelder, og situasjonen som det enkelte barn lever i (Helsetilsynet, 2019, s. 128). At saksbehandlerne har god kompetanse rundt barnet, er derfor viktig for å sikre faglige vurderinger. I utdanningsforløpet lærer en om barns generelle utvikling. Likevel har barna rett på en individuell vurdering av sin situasjon, og hvert barn og hver situasjon må vurderes individuelt.

Rysst (2020, s. 90) skriver at forskningen har vist en overrepresentasjon av barn og unge med minoritetsbakgrunn i barnevernsstatistikken. Kulturell kompetanse er derfor aktuell og en viktig del av kompetansegrunnlaget til barnevernsarbeidere. Under intervjuene var det flere av saksbehandlerne som tok opp viktigheten av å ha kulturell kompetanse. Rysst (2020, s. 90) skriver at det er ulike forståelser av barnets beste som kan føre til konflikter, og ulike forståelser av kulturelle verdier knyttet til barn, omsorg og oppvekstsvilkår (Rysst, 2020, s. 90). Ved å være bevist på dette, har en allerede kom et godt stykke på vei. At barneverntjenestene tilrettelegger for barna og foreldre fra en annen kultur, er også en rettighet de har. Saksbehandlerne må derfor være bevisste på dette for å tilrettelegge, men også vurderingene en skal ta i etterkant.

Videre viser datamaterialet til er at lovverket, herunder barnevernloven, påvirker vurderingen av barnets beste. Det neste teamet som inngår i skjønnsvurderinger til saksbehandlere innenfor kunnskap er juridisk kompetanse. Dette da en har et lovverk som er styrende. Det underbygges av Læret & Skivenes (2016, s. 37) som skriver at barnevernet ikke har grunnlag for å gjøre noe uten at det er forankret i loven. I den nye barnevernloven er barnets rettigheter plassert i det innledende kapitlet. Saksbehandlere vektla at vurderingene må gjøres ut fra lovverket, og hva en har hjemmel til å gjøre. Gjedrem (2018, s. 69) skriver at når beslutninger skal fattes må en også se på teori og nyere forskning. Når barnevernsarbeidere skal treffe avgjørelser og beslutninger må forhold avveies og vektet opp mot hverandre, og de må forstås og tolkes i lys av lovverket (Gjedrem, 2018, s. 69).

Polanyi (2000, s. 16) introduserte begrepet «*tacit knowledge*», oversatt til taus kunnskap. Kunnskapen er taus fordi den er knyttet til erfaringer, initiasjon og sanser. Dette handler om at den er ukjent eller ubevisst for den som innehar kunnskapen. Et viktig poeng er at kunnskapen er personlig og har en aktivitet. Kunnskapen læres gjennom refleksjon i yrkesutøvelsen, og selv om kunnskapen er taus er den ikke mindre aktiv i vår forståelse og handling i møter med

mennesker som trenger hjelp. Denne kunnskapen har blitt en del av oss, uten at det trenger å bety at kunnskapen har gått tapt (Kleppe, 2015, s. 129). Det kom også frem i intervjuene at den tause kunnskapen påvirket vurderingene. Saksbehandlerne viste til at man bygger seg opp en «*kunnskapsbase*», der man trekker frem tidligere erfaringer fra liknende situasjoner eller tidligere saker. Det har vært høy turnover i barneverntjenesten over tid. Den tause kunnskapen vil være mangelfull mange plasser fordi de med erfaring ikke alltid holder ut så lenge i jobben.

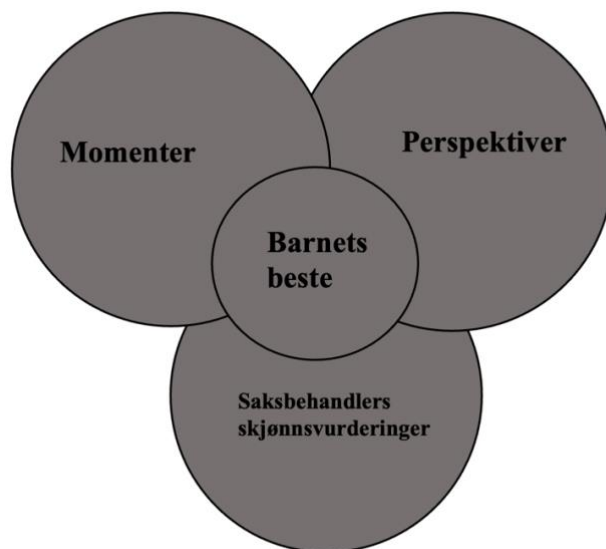
Taus kunnskap blir også referert til som erfaringsbasert kunnskap, hvor erfaringene en har med seg fra praksis, preger hvordan man vurderer og ser på ting. Noen ganger bruker man den tause kunnskapen bevisst, men ofte gjør en det ubevisst. Det er viktig å være klar over dette, spesielt dersom en bruker erfaringer fra tidligere saker. Dette da alle sakene er forskjellige, og må vurderes individuelt. Det som tidligere har vist seg å være barnets beste i en sak, trenger ikke nødvendigvis være det som er barnets beste i en annen lik sak. I artikkelen til Heggen & Dahl (2017) skriver de at erfaringsbasert kunnskap i egen barneverntjenesten har mye å si på hvordan sakene blir behandlet. Videre skriver de at det interne oppfatningene og ressursene spiller en viktigere rolle for barnevernsarbeidet enn det kunnskapsgrunnlaget en fikk fra utdanning og forskning (Heggen & Dahl, 2017, s. 80). Dette ble også tematisert av saksbehandlerne, at holdninger på arbeidsplasser spiller inn og påvirker saksbehandleres skjønnsvurderinger.

Det siste temaet som inngikk i saksbehandleres skjønnsvurderinger, var bevissthet rundt egen livshistorie og det å drive med selvrefleksjon. Saksbehandlerne tok opp egne erfaringer fra eget liv, og hvordan dette kunne gjøre det vanskelig for dem i møte med klienter. Det er viktig å være bevisst på hva som påvirker vurderingene ut fra egne livserfaringer, hva som kan trigge, utfordre og påvirke vurderingene som skal gjøres. Det ble også sett på som viktig å gjennomgå en grundig vurdering av seg selv gjennom utdannelsen for å være «*rustet til jobben*». Det er ingen tvil om at ansatte i barneverntjenesten har en krevende jobb. En må stå for vurderingene en tar, men det er også veldig viktig å være bevisst på hvordan man kommer frem til disse.

Som nevnt tidligere viser NOU 2023:7 (s. 150) til at barnets beste er en skjønnsmessig vurdering, og at beslutningsorganene har fullmakt til å utøve skjønn. Skjønnsutøvelsen påvirkes av beslutningstakers personlige verdisyn og utenomrettslige forhold (NOU 2023:7, s.

150). Rysst (2020, s. 91) vektlegger at bruk av skjønn må forekomme i tolkning av regler, lover og situasjoner. Videre skriver Rysst (2020, s. 91) at barnevernsarbeideres beslutninger blir påvirket av verdivalg, og at det personavhengige skjønnen kan være med å styrke gode beslutninger av barnets beste.

For å svare på min problemstilling: «Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?» har jeg oppsummert og belyst tre forskningsspørsmål med aktuell teori og forskning. Hva som inngår i en barnets beste vurdering, blir komplekst når en slår sammen de tre forholdene, noe jeg har forsøkt å illustrere i modellen under.

Et komplisert problem består av flere sammenhengende deler eller trinn, men er ofte forutsigbart og kan løses med systematiske tilnærminger. Komplekse problemer derimot har mange uforutsigbare og dynamiske elementer som er avhengige, og noe av det som gjøre dem vanskelige å forstå fullt ut og forutsi (Snowden & Boone, 2007).

Beslutninger i barnevernet er komplekse (Læret & Skivenes, 2016, s. 37). Modellen illustrerer kompleksiteten ved vurderingene av barnets beste, basert på mitt datagrunnlag.

Datagrunnlaget fremhever tre ulike forhold som er undersøkt gjennom de tre forskningsspørsmålene. Først og fremst identifisere saksbehandlere ulike momenter som inngår i barnets beste vurderinger. Disse momentene krever en grundig belysning gjennom innhenting av informasjon fra flere perspektiver. Til slutt sitter man med både momentene og den innsamlede informasjonen, men saksbehandleres bruk av sitt skjønn påvirker også

vurderingene. Denne prosessen alene viser hvor kompleks vurderingen av barnets beste kan være.

Når man dykker dypere inn i momentene, blir det klart at hver saksbehandler vektlegger dem ulikt. Noen tar bare hensyn til få av momentene, mens andre mener at alle er like viktige. I tillegg varierer det hvor informasjonen hentes fra, der noen saksbehandlere kun fokuserer på barnets perspektiv, mens andre inkluderer de andre perspektivene. Å fastslå hvordan saksbehandlerne vurderer barnets beste er utfordrende, fordi deres tilnærming er så forskjellige. Hvordan saksbehandlere anvender sitt skjønn, deres tidligere erfaringer både profesjonelt og privat, deres holdninger og verdier, holdninger på arbeidsplassen, samt den kunnskapen de besitter, påvirker alle vurderingene.

Ved å anvende kompleksitetsteorien kan barnevernet håndtere bedre den dynamiske og uforutsigbare delen i arbeidet med å sikre barnets beste. Kompleksitetsteorien handler om hvordan elementer i et system samhandler og påvirker hverandre som gjør det vanskelig å forutsi systemets oppførsel. Teorien fokuserer på dynamiske systemer hvor mange ulike faktorer påvirker hverandre på komplekse og uforutsigbare måter. Små endringer i ett element kan ha store og uventede effekter på hele systemet (Mitchell, 2009, s. 12-13). Når en anvender kompleksitetsteorien i barnevern og vurderingen av barnets beste, ser en blant annet hvordan momentene i en sak, vektingen av hvem informasjonen skal komme fra og hvordan blant annet verdier, holdninger og taus kunnskap samhandler på komplekse måter. Hvert element, både momentene, perspektiver og saksbehandleres skjønnsvurdering påvirker de andre og gjør det derfor vanskelig å predikere hvordan en endring i ett element vil påvirke helheten. Saksbehandlerne må derfor se hele bildet og forstå at små endringer i ett aspekt av barnets liv kan ha store og uventede effekter på andre perspektiver.

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har i flere avgjørelser understreket viktigheten av at beslutningsgrunnlaget i barnevernssaker gjøres kjent. Eksempelvis i Strand Lobben saken (European Court of Human Rights, 2019), der EMD fant at Norge hadde krenket retten til familieliv, jf. artikkel 8, fordi beslutningene om å frata foreldrene omsorgen for barnet ikke var tilstrekkelig begrunnet og transparent. Saksbehandlingsrundskrivnet i Norge understreker også behovet for å dokumentere beslutningsgrunnlaget nøye. Det viser til at saksbehandlere må være tydelige på hvordan de har kommet frem til sine vurderinger og hvilke faktorer som har vært avgjørende (Bufdir, 2023). Min studie viser til at barnets beste vurderinger er komplekse, fordi de påvirkes av mange forskjellige forhold, noe som gjør det

utfordrende å predikere utfallet. Studien viser videre til at det ikke er enkelt å gjøre barnets beste vurdering kjent, nettopp fordi det er så mange forhold som spiller inn.

Samspeillet mellom de tre forskningsspørsmålene fremhever derfor kompleksiteten ved vurderingen av barnets beste. Min studie viser at vurderingen av barnets beste ikke har et entydig innhold, fordi det involverer så mange ulike forhold. Studien understreker dermed viktigheten av å være bevisst på kompleksiteten i disse vurderingene. Det kreves både omfattende opplæring og utvikling av klare retningslinjer for å sikre at vurderingene er konsistente og rettferdige. Kompleksiteten illustrerer behovet for en nyansert tilnærming hvor saksbehandlere må være i stand til å balansere flere faktorer og perspektiver for å sikre at vurderingen av barnets beste er så helhetlig og velinformert som mulig.

5.4 Studiens begrensninger

I forskning er det alltid begrensninger og kvalitative studier har egne utfordringer og begrensninger. Som forsker er det viktig å være bevisst på dette. Denne studien har identifisert tre forhold til knyttet til vurderingen av barnets beste: de momentene som saksbehandlere bruker for å vise til hva som inngår i barnets beste, de ulike perspektivene som belyser disse momentene og hva som inngår i saksbehandleres skjønnsvurderinger.

Det er viktig å få frem at dersom jeg hadde valgt andre informanter eller benyttet en annen metode, kunne studien ha avdekket andre viktige forhold som ikke er vektlagt i denne studien. Eksempelvis hvis jeg hadde valgt en annen gruppe informanter, kunne de ha gitt en annet svar på hvilke momenter som er viktige og hvordan de skal vektlegges. Mens denne studien gir verdifull innsikt i de tre identifiserte forholdene, er det viktig å anerkjenne at resultatene er påvirket av de metodologiske valgene som ble gjort. Videre forskning med ulike metoder og informanter vil være nødvendig for å bekrefte og utvide disse funnene, og for å få en dypere forståelse av kompleksiteten i vurderingen av barnets beste. Denne studien viser til konteksten om barnets beste i undersøkelsen. Dette kan ha overføringsverdi til å gjelde andre områder enn bare undersøkelsesfasen. Samtidig er det ikke sikkert, og dette ville krevd nye studier på det aktuelle området for at det skal være gjeldende.

6.0 Avslutning

Studien har hatt fokus på å undersøke hva som inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelsen. Formålet med studien har vært å besvare oppgavens problemstilling: «*Hva inngår i saksbehandleres barnets beste vurderinger i undersøkelse av en barnevernssak?*». For å belyse problemstillingen ble det gjennomført semi- strukturert intervju med åtte saksbehandlere fra seks ulike barneverntjenester. Problemstillingen og forskningsspørsmålene ble besvart gjennom en drøfting basert på dataene fordelt i tre kategorier: momenter, perspektiver og saksbehandleres skjønnsvurderinger. Dette opp mot aktuell teori og forskning.

Det første forskningsspørsmålet tok for seg hvilke momenter saksbehandlerne legger i en barnets beste vurdering. Studiens funn viser til fem momenter: barnets behov, foreldrenes fungering, relasjon og samspill mellom barn og foreldre, familiens nettverk og individuelle risikoforhold fra melder. Opp mot teorier trekker informantene frem flere momenter som redegjøres for i teorien, med unntak av to, barnets rett til utdanning og omsorg, beskyttelse og sikkerhet for barnet (GK nr. 14, 2013).

Studiens andre forskningsspørsmål har undersøkt hvilke perspektiver som inngår i informasjon om barnets beste. Gjennom analysen kom det frem fem ulike perspektiv: barnets, foreldrenes, offentlige instanser, saksbehandleres og melderers perspektiv. Det tredje og siste forskningsspørsmålet tok for seg hva som inngår i saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste. Studien viser til at det er flere forhold som påvirker saksbehandleres skjønnsvurdering av hva som er barnets beste. Blant annet egne holdninger og verdier, kompetanse og faglig kunnskap, taus kunnskap og bevissthet om egen livshistorie. Studiens funn og temaene ble diskutert i lys av forskning og teori, hvor det viste seg at funnene i stor grad samsvarer og bekrefter antagelser i teori og tidligere forskning.

For å illustrere kompleksiteten ved vurderingen av barnets beste, har jeg vist til en modell som er blitt utarbeidet i forbindelse med masteroppgaven. Det fremkommer av min studie at hva som inngår i saksbehandleres vurdering av barnets beste i undersøkelsen består av tre deler: momenter, perspektiver og saksbehandlerens skjønnsvurdering. Gjennom diskusjon ble det også vist til ulikheten i hvordan de forskjellige saksbehandlerne vektlegger momentene og perspektivene, sammen med faktorene som påvirker saksbehandleres skjønnsvurderinger.

Dette kompliserer vurderingene ytterligere, og samspillet i de tre forskningsspørsmålene fremhever derfor kompleksiteten i barnets beste vurderinger. Elementene påvirker hverandre, og en endring i ett element vil påvirke helheten av vurderingene. Barnets beste vurderinger er vanskelig å predikere, fordi det er så mange forhold som spiller inn.

Saksbehandlingsrundskrivet (Bufdir, 2023) viser til viktigheten av å gjøre beslutningsgrunnlaget kjent. Min oppgave derimot viser til at det ikke er så enkelt å gjøre barnets beste vurderinger kjent, fordi det er så mange forhold som spiller inn. Det er derfor viktig å være bevisst på kompleksiteten i vurderingen av barnets beste.

7.0 Litteraturliste

- Bennin, C. (2020). Barnets beste som juridisk argument i begrunnelser og beslutninger i barnevernet. Nordby, H. & Halså, A. (Red). *Verdier i barnevern*. (s. 25-48). Cappelen Damm Akademisk.
- Braun, V. & Clark, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Brinkmann, S. (2013). *Qualitative interviewing: Understanding qualitative research*. Oxford University Press.
- Bufdir (2022). *Samvær – retningslinje for vurdering av samværsordning ved omsorgsovertakelse*.
https://www.bufdir.no/fagstotte/produkter/samvar_retningslinje_for_vurdering_av_samvarso_rdnng_ved_omsorgsovertakelse/#heading-contentlink-8542
- Bufdir (2023). *Bekymringsmeldinger til barnevernet*. <https://www.bufdir.no/statistikk-og-analyse/barnevern/bekymringsmeldinger-til-barnevernet>
- Bufdir (2023). *Saksbehandlingsrundskrivet*. (Rundskriv 08/2022). Bufdir.
<https://www.bufdir.no/fagstotte/>
- Barne- og familiedepartementet. (2022). *Styrking av barneverntjenesten – gjennomføring av barnevernsreformen 2022*. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/statsministerens-tale-om-nordomarepolitikken/id2900162/>
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. (5. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. (7. utgave). Gyldendal Norsk Forlag AS.
- Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). (2021). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora*.
<https://www.forskningsetikk.no/retningslinjer/hum-sam/forskningsetiske-retningslinjer-for-samfunnsvitenskap-og-humaniora/>

Ellingsen, I. T., Studsrød, I. & Ursin, M. (2019), Ivaretagelse av barns rettigheter i sosialt arbeid med familier. *Barn 37*, (3-4), s. 103-117.

<https://tidsskriftetbarn.no/index.php/barn/article/view/4976/7621>

Eide, S. B. (2020). Barnets beste: Barnevernets formål i spenning mellom individuelle og relasjonelle hensyn. Lysaker, O. & Fredwall, T. E. (Red.) *Verdier i konflikt: etikk i et mangfoldig samfunn*. (Kapittel 6, s. 121 – 139). Cappelen Damm AS.

Eide, S. B. & Oltedal, S. (2015). Verdiers betydning for vår forståelse og vår handling. I Ellingsen, I. T., Levin, I., Berg, B. & Kleppe, L. C. (Red.) *Sosialt arbeid – en grunnbok*. (s. 80 – 96). Universitetsforlaget.

European Court of Human Rights. (2019). *Strand Lobben and Others v. Norway*. (GC), no. 37283/13. Hentet fra: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-195909%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-195909%22]})

Fauske, H., Lichtwarck, W., Benning, C. & Buer, B. A. (2016). *Tverrfaglig samarbeid I barnevernets beslutningsprosess*. Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (Red.). Beslutninger i barnevernet. (Kapittel 11, s. 178 – 194).

FNs barnekomité: Generell kommentar nr. 14 (2013).

https://www.regjeringen.no/contentassets/1376fac2fe2a427389f9f94b52acdefc/crc_c_gc_14_eng_nor.pdf

Gjedrem, J. (2018). *Barnets beste*. Ask, T. A. & Eide, S. B. (Red.) Barnevernets begreper – i bevegelse. Gyldendal Akademisk. (Kapittel 3, s. 63 – 78).

Gobo. (2004). Sampling, representativeness and generalizability. In C. Seale (Ed.), *Qualitative research practice* (p. XIX, 620 s.). Sage.

Graneheim, U. H. & Lundman, B. (2003). Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today*, 24 (2). S. 105 – 112. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2003.10.001>

Gundersen, E. C. (2018). *What we owe to our children – relationships and obligations in Public Care*. Avhandling 2018 nr. 22. OsloMet – storbyuniversitetet.

<https://skriftserien.oslomet.no/index.php/skriftserien/article/view/603/116>

Hart, R. A. (1992). *Childrens participation – from tokenism to citizenship*.

<https://www.unicef.org/innocenti/reports/view-all>

Haugli, T. (2020). *Hensynet til barnets beste*. Høstmølingen, N., Kjørholt, E. S. & Sandberg, K. (Red.) Barnekonvensjonen – barns rettigheter i Norge. (Kapittel 3, s. 55 – 78).

Universitetsforlaget.

Havnen, K. J. S, Christiansen, Ø., Ljones, E. H., Lauritzen, C., Paulsen, V., Jarlby, F. & Vis, S. A. (2020). *Barnevernets undersøkelsesarbeid – fra bekymring til beslutning. Delrapport 5. Å medvirke når barnevernet undersøker*. NORCE. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Heggen, K. & Dahl, S. L. (2017). Barnevernets kunnskapsgrunnlag. *Fontene forskning 10 (1)*, 70-83).

<https://fontene.no/forskning/barnevernets-kunnskapsgrunnlag>

[6.584.865547.ad4b5f14f8](https://fontene.no/forskning/barnevernets-kunnskapsgrunnlag/6.584.865547.ad4b5f14f8)

Hellevik, O. (2002). *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*. Universitetsforlaget.

Helsetilsynet. (2021). *Veileder for landsomfattende tilsyn 2020 – 2021 med barnevernets arbeid med undersøkelser*. (Internserien 10 / 2019, justert utgave februar 2021).

https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/internserien/barnevernets_arbeid_undersokelser_internserien10_2019.pdf

Helsetilsynet. (2019). *Det å reise vasker øynene – gjennomgang av 106 barnevernssaker*.

https://www.helsetilsynet.no/globalassets/opplastinger/publikasjoner/rapporter2019/helsetilsynet_rapport_unummerert_gjennomgang_106_barnevernsaker.pdf

HR-2020-661-S <https://www.domstol.no/globalassets/upload/hret/avgjorelser/2020/mars-2020/hr-2020-661-s.pdf>

Kleppe, L. C. (2015). Kunnskap i sosialt arbeid. I Ellingsen, I. T., Levin, I., Berg, B. &

Kleppe, L. C. (Red.) *Sosialt arbeid – en grunnbok*. (s. 125 – 138). Universitetsforlaget.

Kvale, S., & Brinkmann S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utgave).

Gyldendal Akademisk.

Kuyini, A. B., Alhassan, A. R. K., Mahama, F.K & Swanzy, P. (2019). Insider – outsider perspectives of Field Research in Child Welfare Settings: Reflections on Stakeholder Cooperation. *Journal of Child Welfare Practice*, 18(4), 357-376.

<https://doi.org/10.1080/15548732.2019.1633478>

Köhler-Olsen, J. (2022). *Med mål om et bedre barnevern*. Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål. Vol.20, Utg. 4. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/10.18261/fab.20.4.2>

Köhler-Olsen, J. & Bie, T. (2024). *De juridiske rammene for barnevernets undersøkelse*. Aadnesen, B. N. & Hærem, E. (Red). Barnevernets undersøkelse. Universitetsforlaget (i produksjon).

Luhamaa, K., Krutzinna, J. & Skivenes M. (2022). *Childs best interest in child protection legislation of 44 jurisdictions*. Bergen: Centre for Research on Discretion and Paternalism. Universitetet i Bergen. <https://discretion.uib.no/wp-content/uploads/2022/03/CBI-Report.pdf>

Læret, O. K. & Skivenes, M. (2016). Kvalitet og legitimitet i barnevernets beslutninger. I Christiansen, Ø. & Kojan, B. H. (Red.) *Beslutninger i barnevernet*. (s. 34 – 47). Universitetsforlaget.

Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: innføring i metode for helse- og sosialfagene* (2. utg.). Høyskoleforlaget.

Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag*. (4. utgave). Universitetsforlaget.

Martnes, M. (2021). *Barnets beste. Rettighetenes innhold i saker om opphold på humanitært grunnlag og utvisning*. Universitetsforlaget.

Mitchell, M. (2009). *Complexity: A guided tour*. Oxford University Press.

Netland, G. (2020). Å balansere mellom barnevernets prinsipper. Nordby, H. & Halså, A. (Red.) *Verdier i barnevern*. (Kapittel 3, s. 49 – 66). Cappelen Damm AS.

Nordstoga, S. (2018). Kunnskapsbasert praksis. Et tilstrekkelig begrep i barnevernet? Ask, T. A. & Eide, S. B. (Red.). *Barnevernets begreper – i bevegelse*. (Kapittel 12, s. 233 – 251).

Nordby, H. & Halså, A. (2020). *Verdier i barnevern*. Cappelen Damm Akademisk.

Norges institusjon for menneskerettigheter. (2020). *Nærmere om hensynet til barnets beste i EMDs praksis*. <https://www.nhri.no/rapport/barnevern/4-naermere-om-hensynet-til-barnets-beste-i-emds-praksis/>

NOU 2016:16. *Ny barnevernslov. Sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/53164b1e70954231b2a09d3fdec1888b/no/pdfs/nou201620160016000dddpdfs.pdf>

NOU 2023: 7. *Trygg barndom, sikker fremtid*.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a1eb3f73d3d94fa6b146dbd08f8a4253/no/pdfs/nou202320230007000dddpdfs.pdf>

Paulsen, V. & Studsrød, I. (2019) Barnet i sentrum for barnevernspedagogens yrkesutøvelse. Kvaran, I., Mevik, K, Paulsen, V. & Studsrød, I. (Red.) *Barnevernspedagog: en grunnbok*. (s. 25 – 36). Universitetsforlaget.

Polaniy, M. (2000). *Den tause dimensjonen: en introduksjon til taus kunnskap*. Spartacus.

Prop. 106L (2012-2013) *Endringer i barnevernloven*. Tiltråding fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Prop. 133 L (2020-2021). *Lov om barnevern (barnevernsloven) og lov om endringer i barnevernloven*.

Riksrevisjonen (2022). *Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningspraksisen i det kommunale barnevernet*. Dokument 3:5 (2022 – 2023). Riksrevisjonen.
<https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/NO-2022-2023/forvaltningspraksisen-i-det-kommunale-barnevernet.pdf>

Rysst, M. (2020). Kulturelle verdier og barnevernet: ulike forståelser av «barnets beste».

Nordby, H. & Halså, A. (Red.) *Verdier i barnevernet*. (s. 89 – 112).

Sandberg, K. (2020). Barns rett til å bli hørt. Høstmælingen, N., Kjørholt, E. S. & Sandberg, K. (Red.) *Barnekonvensjonen – barns rettigheter i Norge*. (s. 98 – 129). Universitetsforlaget.

Skivenes, M., og L.M. Sørtdal (2018). «The child's best interest principle across child protection jurisdictions». I A. Falch-Eriksen og E. Backe-Hansen (red.), *Human rights in child protection*. London: Palgrave Macmillan.

Snowden, D. J. & Boone, M. E. (2007). A leader's framework for decision making. *Harvard Business Review*, 85(11), 68-76.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: en innføring i kvalitative metoder* (5. utgave). Fagbokforlaget

Thomassen, M. (2006). *Vitenskap, kunnskap og praksis – innføring i vitenskapsfilosofi for helse- og sosialfag*. Gyldendal.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Godkjenning fra SIKT

Vurdering av behandling av personopplysninger

Skriv ut

13.10.2023

Referansenummer

894687

Vurderingstype

Standard

Dato

13.10.2023

Tittel

Barnets beste vurderinger i undersøkelsen

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Stavanger / Det samfunnsvitenskapelige fakultet / Institutt for sosialfag

Prosjektansvarlig

Wenche Hovland

Student

Sara Shatri

Prosjektperiode

01.10.2023 - 31.08.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.08.2024.

[Meldeskjema](#)

Kommentar

OM VURDERINGEN

Sikt har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket. Vi har nå vurdert at du har lovlig grunnlag til å behandle personopplysningene.

TAUSHETSPLIKT

Forskningsdeltagerne har yrkesmessig taushetsplikt. De kan ikke dele taushetsbelagte opplysninger med forskningsprosjektet. Vi anbefaler at du minner dem på taushetsplikten. Merk at det ikke er nok å utelate navn ved omtale av elever, pasienter el. Vær forsiktig med bruk av eksempler og bakgrunnsopplysninger som tid, sted, kjønn og alder.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Det er institusjonen du er ansatt/student ved som avgjør hvordan du må lagre og sikre data i ditt prosjekt og hvilke databehandlere du kan bruke. Husk å bruke leverandører som din institusjon har avtale med (f.eks. ved skylagring, nettspørreskjema, videosamtale el.).

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Se våre nettsider om hvilke endringer du må melde: <https://sikt.no/melde-endringer-i-meldeskjema>

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Vi vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vil du delta i forskningsprosjektet: «Barnets beste vurderinger i undersøkelsesfasen?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å belyse og få mer kunnskap om hvordan ansatte i barnevernet identifiserer og vurderer barnets beste. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelsen vil innebære for deg.

Formål

Mitt navn er Sara Shatri, og jeg studerer master i barnevernsarbeid ved Universitetet i Stavanger. Gjennom denne masteroppgaven ønsker jeg å belyse hvordan barnevernsarbeidere vurderer barnets beste i undersøkelsen i en barnevernssak, og hvilke momenter de vektlegger slike vurderinger.

Formålet med denne oppgaven vil være å belyse problemstillingen:

«Hvordan konkretiserer saksbehandlere barnets beste i undersøkelsen i en barnevernssak?»

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Stavanger er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta i denne masteroppgaven som tar utgangspunkt i et ansatt perspektiv for å identifisere hva som ligger i vurderingsgrunnlaget til barnets beste. Jeg ønsker å snakke med rundt 8 informanter som arbeider i barneverntjenesten, og som har erfaring med undersøkelsessaker. Jeg vil gjerne høre om dine tanker, erfaringer og vurderinger rundt barnets beste, for å belyse min problemstilling.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i forskningsprosjektet mitt, innebærer det at du deltar i et intervju på 1-2 timer, på et egnet sted. Spørsmålene vil omhandle hvordan du identifiserer grunnlaget til barnets beste, og hvordan du vurderer dette.

Av praktiske årsaker ønsker jeg både å ta opp intervjuet, og ta notater underveis. Intervjuet og opptaker vil bli anonymisert og transkribert, og alle krav til taushetsplikt og anonymitet vil blir ivaretatt.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negativ konsekvens for deg hvis du ikke vil delta eller på et senere tidspunkt velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

De opplysningene som gis under intervjuet vil kun bli delt med veileder for denne masteroppgaven, Wenche Hovland. All informasjon vil være anonymisert i oppgaven.

Jeg vil sikre at ingen andre uvedkommende får tilgang til dine personopplysninger. Jeg vil dermed erstatte dine personopplysninger og navn med kode som lagres på en egen liste, adskilt fra øvrige data. Du vil derfor ikke bli gjenkjent i oppgaven.

- Det er Universitetet i Stavanger som er behandlingsansvarlig institusjon for prosjektet.
- Veileder for forskningsprosjektet er Wenche Hovland (wenche.hovland@uis.no).

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet vil etter planen avsluttes innen 31.08.2024. Alle notater og lydopptak vil da makuleres / slettes på forsvarlig måte.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysningene om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Stavanger har Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om det, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Universitetet i Stavanger ved veileder for prosjektet. Wenche Hovland kan kontaktes på wenche.hovland@uis.no.
- Student Sara Shatri kan kontaktes på sara.dversnes@hotmail.com eller på telefon 951 74 029
- Du kan også kontakte Universitetet i Stavanger sitt personvernombud Rolf Jegervatn. Han kan kontaktes på personvernombud@uis.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til vurderingen som er gjort av personverntjenestene fra Sikt, kan du ta kontakt via:

- Personverntjenester på epost, personverntjenester@sikt.no eller på telefon 73 98 40 40

Med vennlig hilsen

Wenche Hovland
Veileder

Sara Shatri
Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «barnets beste vurderinger i undersøkelsesfasen» og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at intervjuet tas opp
- at det kan bli skrevet notater underveis i intervjuet

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

Signert av prosjektdeltaker, dato.

Intervjuguide

Prosjektnavn: Barnets beste vurderinger i undersøkelsen

Problemstilling: «*Hvordan konkretiserer saksbehandlere barnets beste i undersøkelsen i en barnevernssak?*»

Introduksjon

Fortelle om studien, formålet og gå gjennom informasjonsskrivet med fokus på informantens rettigheter.

1. Har du noen spørsmålet om intervjuet eller masteroppgaven før vi starter?

Bakgrunn og erfaring

2. Kan du kort fortelle om din bakgrunn som ansatt i barneverntjenesten? (Stilling og erfaring, antall år, ikke identifiserbar bakgrunnsinformasjon som navn, id el.)
3. Hvilke erfaringer har du med undersøkelser i barneverntjenesten her du jobber nå, eventuelt i ditt tidligere arbeid i barneverntjenester?
4. Nå skal jeg møte flere saksbehandlere og jeg ønsker å lære mest mulig om hva saksbehandlere legger i en barnets beste vurdering. Hva tenker du er viktig at jeg spør andre saksbehandlere om for å lære mest mulig om dette temaet?

Barnets beste

5. Hvilken informasjon mener du en trenger for å si at vi har gjort en barnets beste vurdering?
6. Hva må undersøkes for å si at vi forstår hva som er til barnets beste? Om du skal konkretisere barnets beste vurdering i undersøkelsesfasen i en barnevernssak, hva mener du er viktig å vektlegge?
7. Hvis du tenker på den siste saken du var saksbehandler i, uten å identifisere noen klienter, hvilke barnets beste vurderinger gjorde du da?
8. Har du en sak det var vanskelig å hente opp en god barnets beste vurdering?
9. Tenker du at saksbehandlere sine verdier, holdninger og arbeidserfaringer påvirker barnets beste vurderinger, og eventuelt på hvilken måte?

10. Har du eksempler på hvordan verdier, holdninger og arbeidserfaringer har påvirket din vurdering i en sak?
11. Har du et eksempel på en interessekonflikt mellom barnets beste og andre forhold?
12. Kan du tenke på en sak der du sto i slike interessekonflikter? Kan du anonymt fortelle hva som sto på spill?

Avslutning

Takk for deltakelsen